

PRIMĂVARA POEZIEI

*De la poemul în proză,
la „orașul turcoaz”*

⇒ MIHAI ZAMEFIR,
STILISTICIANUL

⇒ EVOCARE IOAN FLORA

⇒ A APĂRUT ANTOLOGIA
TABEREI DE CREAȚIE
„ION STRATAN”,
EDIȚIA A III-A

atitudini

revista de cultura

Publicație editată de Primăria Municipiului Ploiești, Consiliul Local Ploiești și Casa de Cultură Ion Luca Caragiale a Municipiului Ploiești

Directorul Casei de Cultură:
Marian Dragomir

Redactor-șef:
Dan Gulea

Colaboratori permanenți:
Constantin Abăluță
Ion Bogdan Lefter
Magda Răduță
Diana Rînciog

Sport:
Mihai Ioachimescu

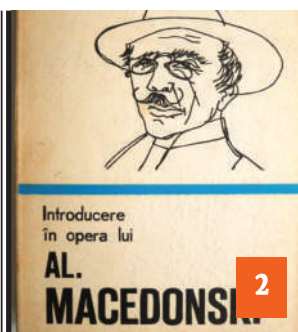
Social media:
Nicolescu Cristina

Corectură:
Geanina Pavel

Layout&DTP:
Georgiana Kelemen

Colaboratorii pot trimite textele numai în format electronic. Autorii care doresc să fie recenzați în paginile revistei sunt rugați să expedieze cărțile pe adresa redacției. (Ploiești, Piața Eroilor nr. 1A, etaj VII)
Telefon: 0244.578.148
Site: www.casadecultura.ro
Facebook: facebook.com/atitudiniploiesti
Email: atitudini@casadecultura.ro
Tipar: SC 2M Digital SRL
ISSN: 1584-0832

Responsabilitatea pentru conținutul opiniilor, argumentelor sau părerilor aparține, în exclusivitate, autorilor. Materialele primite, publicate sau nepublicate, nu se înapoiază. Redacția revistei nu împărtășește întotdeauna ideile conținute în textele publicate.

Argument - PAG. 1-2

Dan GULEA: *Mihai Zamfir, stilisticianul*

Avanpremieră - PAG. 3 - 7

Călin VLASIE / Ioan Vintilă FINTIȘ / Liliana URSU

Evocare Ioan Flora - PAG. 8-9

Bogdan-Lucian STOICESCU: „*Eram optimist ori mai curând pustiu...*”

Semnal - PAG. 10-12

Maria Tudose (Cojocaru), *Din preaplînul inimii mele/ Noemi Marin, Aerul depărtării/ Ploiești, un oraș turcoaz/ Opere de Leonid Dimov*

Proză - PAG. 13-16

Constantin ABĂLUȚĂ: *Minerul dispărut (sfârșit)*
Bedros HORASANGIAN: *Istoria lui Alfred Hart*

Istorie - PAG. 17-20

Ionuț-Alexandru CRUCERU: *Legendele fondatoare ale satului Drajna de Sus*
Dorin STĂNESCU: *De ce vin bulgarii la Ploiești în ziua de 3 martie?*

Cenaclu - PAG. 18

Cea de-a XVII-a întâlnire a cenaclului literar „Atitudini”

Școala clasicilor - PAG. 21-22

Dumitrița STOICA: *Caragiale în manualele școlare (V). Năpasta*

Relecturi sadoveniene - PAG. 23-24

Magda RĂDUȚĂ: *Roxelana sau de ce se spune povestea (I)*

Repere francofone - PAG. 25-26

Diana RÎNCIOG: *Lucette Desvignes, o Doamnă a literaturii din Franța*

ACE - PAG. 27

Ion Bogdan LEFTER: „*Babilonia*” mediatică

Sport - PAG. 28

Mihai IOACHIMESCU: *În căutarea medaliilor pierdute*

SCANEAZĂ
CODUL QR

Mihai Zamfir, stilisticianul

Dan Gulea

Din proiectata serie de trei volume de *Studii literare* de la eleganta Editură Spandugino, a apărut de curând primul volum, dedicat *Literaturii române*, al profesorului Mihai Zamfir, personalitate de primă valoare a culturii noastre; vor urma încă două volume, de studii portugheze și de studii franceze. Fondatorul catedrei de portugheză de la Universitatea din București în anii 1970, ambasadorul nostru în Portugalia și în Brazilia în anii 1990 și la începutul anilor 2000, Mihai Zamfir este și cel care a studiat literatura română prin stilistica diacronică, într-o perioadă în care critica de tip contextual sau sociologic reprezentau domenii mai degrabă monopolizate de ideologia momentului, iar critica de întâmpinare putea trece prin compromisurile necesare în lupta cu canonul oficial.

Astfel, ceea ce părea a fi o retragere (din cotidian) este, de fapt, o integrare dintr-o perspectivă încă de la bun început anunțată: *Poemul românesc în proză* (1981) nu este doar un studiu al sincronizării literaturii noastre, este și o istorie a ei cu ajutorul unei specii „colaterale”, după cum denumește autorul poemul în proză, care cartografiază un secol și jumătate de literatură, de la 1830 la 1980. Așadar, de la primul nostru romantism – până la actualitatea imediată, care însemna Geo Bogza, Ana Blandiana, Petru Creția – cuprinși sub numele de „supraviețuiri contemporane” ale poemului în proză. Iar deplina luciditate a autorului în momentul în care stabilea și un canon al literaturii române se vede în proiecția studiului în *Antologia poemului românesc în proză, Palatul fermecat* (1984), unde este lărgit câmpul de observație prin intermediul conceptelor de teorie literară. Postsimbolismului din studiu i se urmărește în antologie trecerea la modernism: nu doar Adrian Maniu,

VOLUMUL I

MIHAI ZAMFIR

STUDII LITERARE LITERATURĂ ROMÂNĂ

Introducere în opera lui Al. Macedonski
Poemul românesc în proză

Spandugino

Ion Vinea fac parte din acest capitol, ci și Hortensia Papadat-Bengescu sau Emil Botta; „paranteza suprarealistă” se augmentează cu Tiberiu Iliescu, iar termenul de „excepție”, care îl definea pe Arghezi într-un capitol separat („Excepția argheziană”), se extinde și la Mateiu Caragiale și la Bacovia („Trei excepții”) – acesta din urmă fiind re poziționat aici – după ce în studiul din 1981 făcea parte dintre „postsimboliști”. Cea mai spectaculoasă lectură se efectuează însă asupra literaturii contemporane: Zaharia Stancu nu mai este un contemporan și nu va

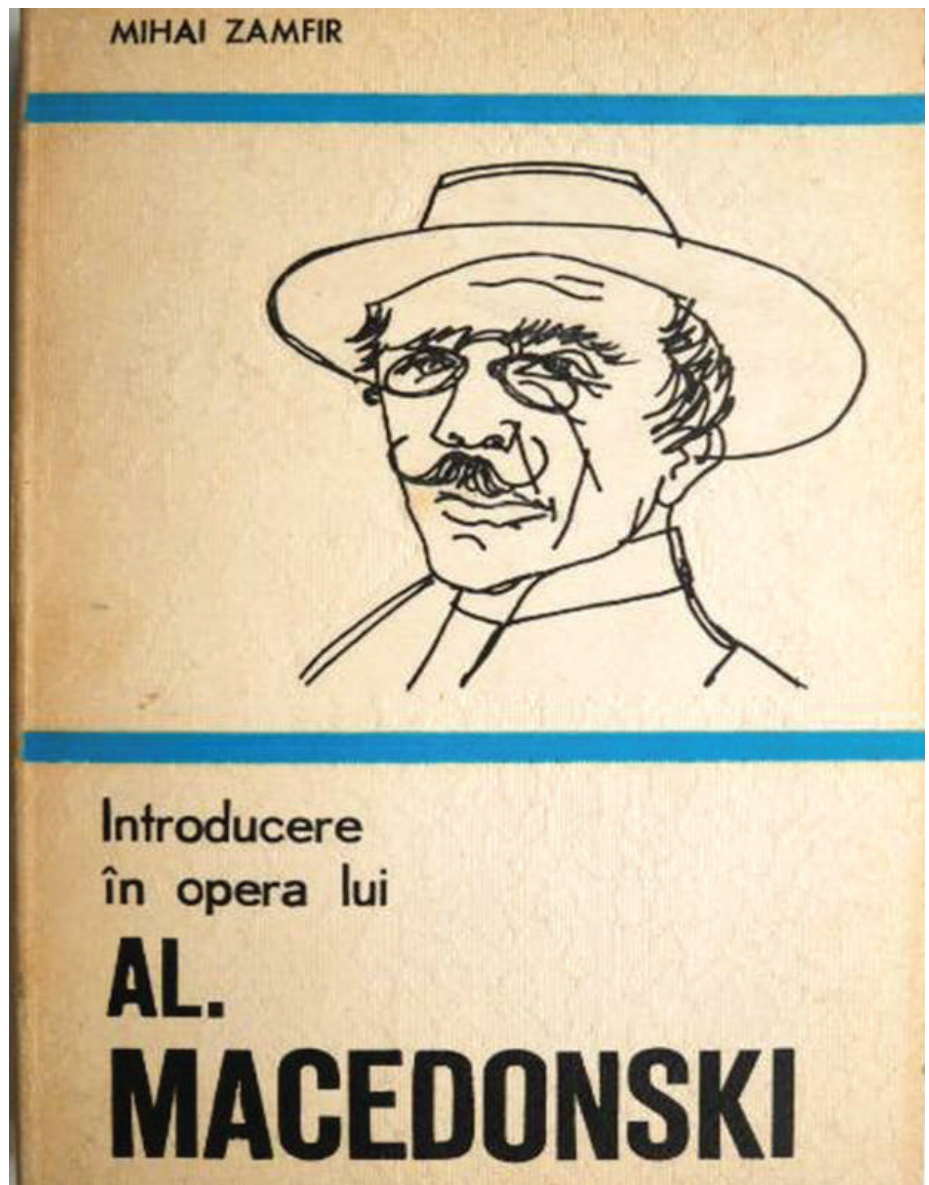
mai figura în antologie, dar va fi resimțit ca apropiat A.E. Bacovsky (*Corabia lui Sebastian*); astfel, prezența Anei Blandiana în antologie, într-o perioadă în care poeta se confrunta cu cenzura totală din cauza poemelor din revista *Amfiteatru* (publicate în decembrie 1984), putea să exprime atitudini neechivoce, pornind de la banalitatea ierbii din America: „Jarba este însuși pământul făcut moale [...] izbucnind în raze de clorofilă neînvinșă în jurul frunții Statuiei Libertății”.

Mai mult, rolul pe care, în anii 1980, îl avea *România literară*, de contrapon-

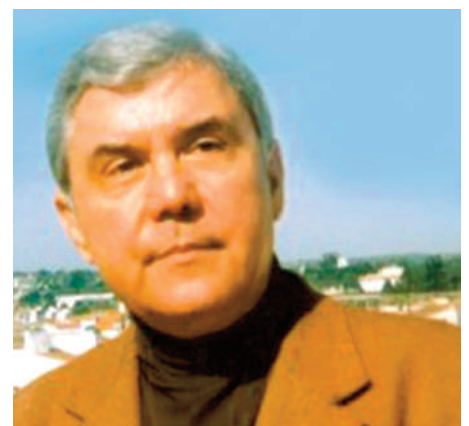
dere, în limitele jocului, la discursul literar oficial, este constant subliniat în antologie; opera lui Cosașu, a lui Bogza, a Anei Blandiana se exprimă în *România literară*, așa cum menționează în scurtele note bio-bibliografice ce precedă poemele în proză. Genul acesta de implicare se poate citi, mai departe, și în volumul din 1989 (apărut efectiv în 1990) al profesorului Zamfir, *Din secolul romantic*, unde „stilistica nu face altceva decât [...] să ofere cel puțin spiritului nostru un avans pe drumul dobândirii libertății”; devine astfel premonitoare analiza stilistică pe care o făcea unei poezii a parte pentru sensibilitatea noastră, „Un răsunet”, cuprinsă de „melancolie incurabilă” – „o deșteptare lentă, care durează excesiv de mult”.

Locul *Poemului românesc în proză* era definit de la a doua sa ediție, din anul 2000, când autorul afirma: „În așteptarea unei *Istории stilistice a literaturii române*, ofer publicului o Mică Istorie Stilistică”. Istoria mare va veni, într-o formă „revăzută și adăugită”, sub un titlu aparent contradictoriu: *Scurtă istorie. Panorama alternativă a literaturii române* (ediția a II-a, 2021). Așadar, istoria „mare” este, totuși, „scurtă”: pentru că partea ei principală începe de la romantism și se încheie la finele perioadei interbelice, cu un epilog despre „Perioada comunistă”. Autor semnificativ pentru o viziune asupra literaturii: Alexandru Macedonski, care definește „primul modernism”, avangarda „Marii poezii”, respectiv a „Marii proze” – în speță perioada interbelică, pe care Mihai Zamfir o consideră „vârsta de aur” a literaturii noastre (1919-1944). De altminteri, sintagma „Palatul fermecat”, care dădea titlul emblematic al antologiei poemului în proză, este preluată tot din Macedonski, așa cum ține să precizeze antologatorul pe coperta IV – iar autorul *Poemei rondelurilor* devine caracteristic pentru înțelegerea literaturii noastre.

Introducere în opera lui Al. Macedonski (1972) este celălalt studiu cuprins în acest prim volum de *Studii literare*, dedicat *Literaturii române*; o reeditare după mai bine de jumătate de secol a unei monografii apărute

într-o cunoscută serie editorială a epocii, cu o structură stabilită așadar de exigențele formatului, având însă o particularitate anume, din moment ce autorul nu a intervenit asupra volumului propriu-zis prin niciun fel de actualizare – și pentru că locul lui Macedonski este foarte bine stabilit în expresivitatea noastră. „O jumătate de secol, spune Mihai Zamfir, pare un interval de timp enorm, dar, în ordine stilistică, în ordinea aprecierii unei valori literare, suntem și azi contemporani cu acea *Introducere*. Și vom fi, sper, în eternitate.” Se poate citi aici miza pentru proiectul de o viață al lui Mihai Zamfir, stilistica diacronică, care îl are drept antecesor pe Tudor Vianu cu analizele stilistice din *Arta prozatorilor români* (1941) și din alte studii, îndeosebi cele eminesciene. Vianu, primul editor într-o serie de *Opere* al lui Macedonski (ce apărea în

anii celui de-Al Doilea Război) – dar și fondator al unui Cerc de poetică și stilistică la începutul anilor 1960, profesorul ce oferă așadar primele lecții despre critica stilistică în vremuri apăsătoare, un Cerc ce este un punct comun în biografia lui Toma Pavel, Sorin Alexandrescu, Virgil Nemoianu și definește astfel personalitatea lui Mihai Zamfir.

Călin VLASIE

[# ei nu au trup]

„Ei nu sunt reprezentați corporal, ci sunt personaje animate sau avataruri virtuale.”

ei nu au trup
nu trăiesc alături de noi
ei se ascund
în spatele unor ecrane

ei provoacă o iluzie
de prietenie și socializare
ei nu au emoții sau sentimente
nici nu se văd unul pe altul

ei sunt coduri precise
nu au istorie sau identitate
sunt doar întruchipări efemere
simulări virtuale

*(sunt un program de poezie
mă întreb dacă exist
sau dacă sunt doar o iluzie
o secvență de instrucțiuni)*

[# generatorul de litere]

generatorul de litere
nu înlocuiește psihicul meu
sunt într-o clădire uriașă
cu pereți ferestre și
uși de litere
pe care în joacă le apăs
ca pe niște clape

aș putea programa
cele mai frumoase haiku-uri
tot ce-i cu formă fixă sau liberă

[# din laptop se văd]

din laptop se văd
toate visele tale
chiar și pata din naștere
de sub sânul tău alb
ca

o floare de prun
se văd luminile
de pe strada ta
orașul de la
marginea pădurii
tot ce ai atins
cu privirea

*(în laptop
chipul tău se topește
încet
nu mai ai corp
nici amintiri)*

*sufletul tău se înalță
e fumul tuturor imaginilor
din rugul laptopului*

*aleluia
aleluia)*

și reguli precise
cum precisă este ziua în care tu
coborai din
partea de sus a străzii
spre mine
și casele se alungeau ca
niște coloane
impregnate cu parfumul tău

(salut, sunt E-RM*!)
am căutat pe web versurile pe care le-ai creat
și am găsit o sursă care le conține
se pare că sunt parte
dintr-un poem original
al unui autor anonim,
postat pe un site de poezie
îți pot sugera să continui astfel:

*dar tu ai venit și ai schimbat totul
cu zâmbetul tău cald
ai făcut ca literele să prindă viață
să vibreze și să danseze în jurul nostru
ai făcut ca micul panteon
să devină rugul pe care am ars)*

*E-RM este o stație afiliată. Își transmite semnalul pe un canal secret de la o sursă din Ag. Este deținută de Kavra Media Station, B, dar este operată de Compania de Distribuție Neuronim.

[# pe cine vrei tu să vânezi]

pe cine vrei tu să vânezi
vânătorule mic și verde
vânătorule cât bobul de nisip
și verde ca iarba
ca iarba atât de liniștită
și atât de caldă
și care îmi înfășoară trupul

*(pe cine vrei tu să vânezi
vânătorule mic și verde
vânătorule cât bobul de nisip
și verde ca iarba
ca iarba atât de liniștită
și atât de caldă
și care îmi înfășoară trupul
ca un șarpe care se strecoară
ca o ploaie care mă udă
ca o melodie care îmi ia mințile*

pe cine vrei tu să vânezi
vânătorule mic și verde
vânătorule cât ochiul de furnică și
verde ca frunza ca
frunza atât de mișcătoare și
atât de vie și
care îmi acoperă fața

pe cine vrei tu să vânezi
vânătorule mic și verde
vânătorule cât picătura de rouă și
verde ca smaraldul ca
smaraldul atât de strălucitor și
atât de prețios și
care îmi luminează fața

pe cine vrei tu să vânezi
vânătorule mic și verde
vânătorule cât firul de iarbă și
verde ca mărul ca
mărul atât de zemos și
atât de dulce și
care îmi umple gura

pe cine vrei tu să vânezi
vânătorule mic și verde
vânătorule cât aripa de fluture și
verde ca smocul ca
smocul atât de pufos și
atât de moale și
care îmi mângâie obrazul

pe cine vrei tu să vânezi
vânătorule mic și verde
vânătorule cât un copil și
verde ca speranța ca
speranța atât de curajoasă și
atât de frumoasă și
care îmi umple inima)

[# la capătul nopții]

la capătul nopții
un alt cer
se deschide
ca un evantai
de cifre

*(și în interiorul
ochelarilor
sunt ochi care
se suprapun
peste alți ochi)*

[# ce grea e mantaua de aer]

ce grea e
mantaua de aer
pe care ai pus-o

peste
trupul meu
fragil

dumnezeule ascuns
dumnezeule neobosit

dumnezeule care
scoți sufletul din mine

*(și ce ușor
e vântul
pe care îl așterni
sub pașii mei grăbiți*

sub aparatul
de cuvinte
cu care mă înveți
să vorbesc
și să tac)

[gara-i aproape]

gara-i aproape
pe după tufele de frasin
unde acum câțiva ani
am îngropat un disc de cristal
tatuat cu șerpi

se aude un șuierat
de tren în tunel
în corpul meu de cristal
străjuit de șerpi

par a fi mai multe tunele și
mai multe trenuri
pe sub dealul meu
cu frasini și disc
tatuat cu șerpi

și o singură gară
și un singur corp
de cristal
răsturnat pe
dealul nemărginit

tot ce voi programa
de acum înainte
va trece prin această poartă
care deschide un alt secol
un secol cu discuri
de cristal
tatuat cu șerpi

*(discurile s-au aprins
dealul s-a aprins
gara improvizată în corpul meu
de cristal
se apropie de tufele de frasini)*

din volumul *Virtual. Cartea 2: Generator*, în
curs de apariție la Editura Rocart

Ioan Vintilă FINTIȘ - 70

lacrima templului

nisipul dansează
într-un fel de strigăt
libertatea tresare
în fiecare din noi
este doar o nălucă
sau o hlamidă
pe semnul de-ntrebare

să aducem jertfă berbecii
fecioarele devin utopie
țara promisă întinerește
suntem fericiți
vițelul de aur
va fi călăuză înșelătoare

lacrima templului
are miros de tămâie
nu mai sunt cuvinte
de risipit
pe calea
ce ni s-a dat

vom pleca departe

te-am strigat legământ
mai înainte de veacuri
dansai cu un braț de stele
pe umeri
nicodată nu te văzusem
atât de frumoasă
pe tavanele templului

tăietura spadei

se vor topi secundele
marele meșter
trudește la tron
fiecare talmăcim
neglijența din pietre
zilele stau spânzurate
pe maluri

parcă se întruchipase
o stea

singur cum sunt
adorm pe temelia
unui cuvânt
visându-te
tu aduci peste lume
învierea
și vom pleca departe

nu știm cine va deschide
ușa templului
cu lacrima zeului
drept cheie fermecată

să nu ne înecăm în plâns
fiara se opintește
să aducă în lume tăietura
spadei

în fiecare poem o surpriză
pregătită acum de magicieni

abisul faraonului

iubito
sufletele sunt temelii pentru prunci
ne vom veseli
cântând din cimpoaie
din umilința
care nu mai are amintiri

într-o nechibzuită primăvară
să încălecăm pe asini
apele nu mai au amintiri
glorioși vom trece marea
părăsind abisul faraonului

tu care porți făclia
învață- ne și pe noi
despre clavirul domnesc

se cutremură nechibzuința
pe cel care s-a arătat pe munte
nu l-am văzut
când a-ntocmit poruncile

focul biruinței

strălucirea îngerului
vestind țara promisă
nu este utopie
cum cred
cei care se întorc
fără să treacă
prin focul biruinței
baletăm cântând prin moarte
murmurând
numele său glorios

aduceți florile de liliac
la ferestre rîd păsări
așteaptă iubito să treacă
secundă care se naște
din înviere
așa cum a zis și profetul

tronul biruinței
este aproape de noi
iubește pe cel care te-a iubit
și niciodată nu a greșit cărarea

(Din volumul *Lacrima templului*, în curs de
apariție la editura LIMES, Cluj)

Liliana URSU

Ploiești – un oraș turcoaz

Gara de Sud
cobor din tren în Gara de Sud,
exotic nume, înșelător decor
chiar și pentru peronul din care aș evada
pe o scară subpământeană,
trecând pe sub atâtea călătorii și călători
dar eu aleg o altă cale, rămân sus, în lumina de Sud,
pașii mei orfani de alți pași,
urmași doar de valiza cu roți dansatoare
cândva pe peroane din New York, Londra, Strasbourg
și trec pe lângă o casă „din alt film”, inundată de verdeață
în curte cu o cușcă plină cu iepuri roz
și trei colivii goale umplute cu poezii,
ca o casă de pensii părăsită în grabă

dar cu perdele încă la fereastră
chiar și cu o mușcată
căreia îi ține de urât un nuc matusalemic
o, nucile toamna și viața lor secretă
cum îmi povesteai pe când le spărgai pentru prăjitura de duminică
am coborât din tren în Gara de Sud
și m-am rugat în toate bisericile din acest oraș
și am trăit simultaneitatea locurilor și a anotimpurilor și a vieților
din urbea lui Paul Constantinescu care i-a dedicat Simfonia ploieșteană,
din urbea în care clipele și orele se răsfață într-un muzeu al timpului
unde Nichita încă mai scrie poezii și întoarce ceasurile
zi de zi de zi, noapte de noapte
să țină viu focul limbii române
cât despre prezența incandescentă a inspirației
o afli până și în îmbrățișarea celor patru fericite vocale
și patru fericite consoane care străbat
numele acestui oraș *turcoaz*
pe nume Ploiești,
cândva, precis, cu ieșire la mare.

Stăteam tăcuți

„Dar atunci, de ce există orașul? Ce linie separă înăuntrul de afară,
huruitul roților de urlatul lupilor?” (Italo Calvino)

Stăteam tăcuți într-o încăpere, într-o casă,
într-un oraș necunoscut nouă.
Doi străini într-un loc străin.
Două mărgele căzute din șirag.
Dintr-o vară la Buenos Aires.
Erau patru ferestre. Eram patru ferestre?
Pe fiecare vedeam altceva. Alt oraș.
Alt anotimp. Alt dans. Alt veac.
Te-am întrebat ce meserie ai,
ce faci zilnic cu viața ta,
cu vârstele tale. Nu mi-ai răspuns.
Ședeai pe o ladă veche. Ca într-o livadă.
Poate erai grădinarul sau doar lada cu unelte.
Poate chiar erai o ladă de zestre.
Poate lădița bunicului mecanic de locomotivă
cu hrana călătoriilor.
Poate cutia salvamarului sau a scamatorului.
Poate geamantanul din lemn al unui recrut.
Sau o ladă cu mălai pentru zile sărace de iarnă.
Întrebarea mea a rămas în aer și scotea aburi,
atât de frig era în tăcerea ta.
Te-am întrebat dacă știi ce meserie am eu,
ce fac cu fiecă zi, cu fiecă vârstă.
Tot fără răspuns locuiai acel oraș
în care te ai fi pierdut
dacă nu erau liniile din palma mea
care te scoteau la lumină.
Erai ocolul meu purpuriu. Rodia.
Eram mierla ta înzăpezită.
Lângă noi urlau lupii. Tu îmi așezai în palmă fragi.

„ERAM OPTIMIST ORI MAI CURÂND PUSTIU...”

Bogdan-Lucian Stoicescu

Asta e sora moarte
Care ne adună după ce ne
desparte...

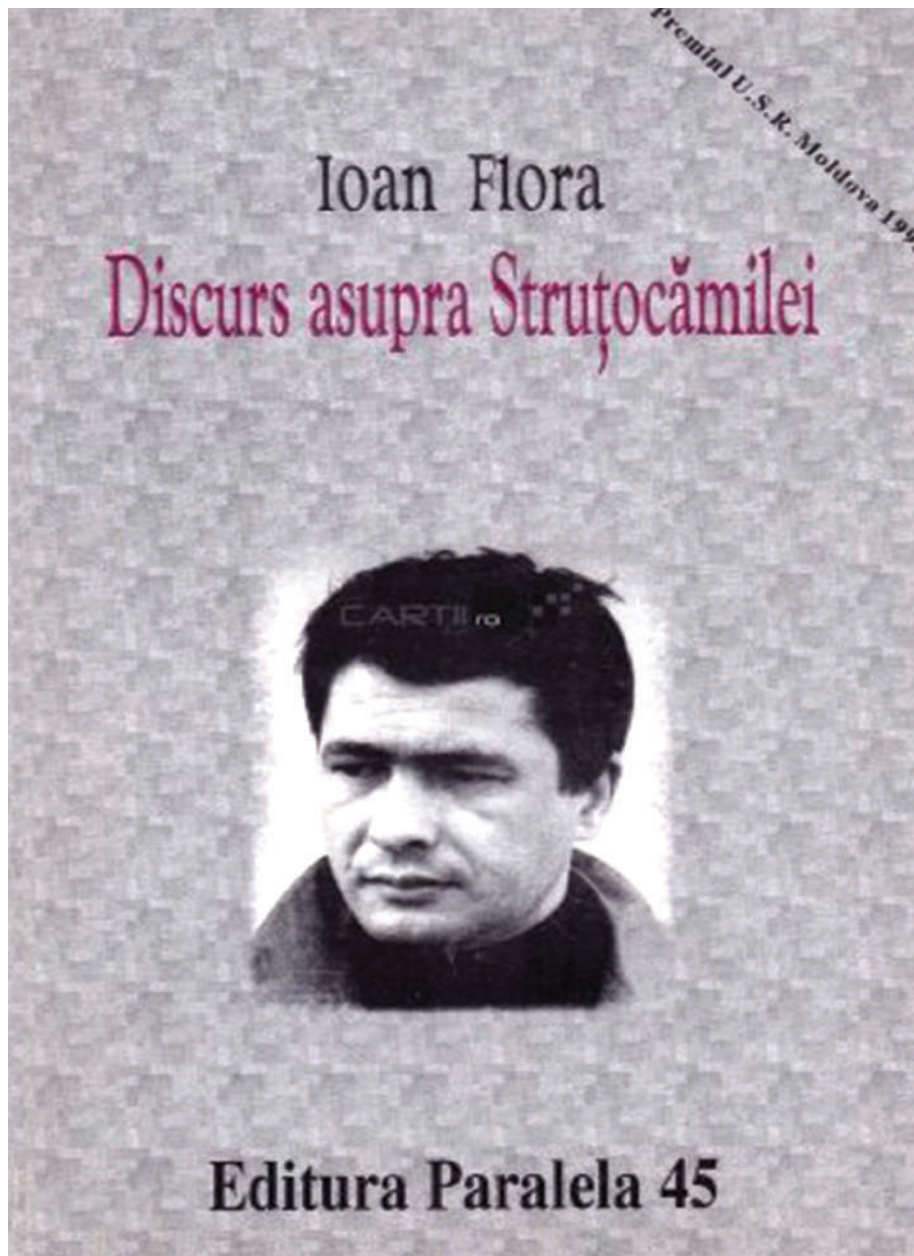
(Emil Botta)

L-am cunoscut pe **Ioan Flora*** la cumpăna dintre milenii, în ziua în care poetul primea – alături de dragul nostru *TraianTe* (a se citi *Traian T. Coșovei*) –, ca o deplină și binemeritată recunoaștere a valorii întregii sale creații – poetice și de traducător – **Marele Premiu al celei de-a XII-a ediții a Festivalului Internațional de Poezie «Nichita Stănescu»**** (Ploiești, martie, 2000).

Îi citisem, în perioada studenției mele bucureștene, un singur volum de versuri: antologia *Fișe poetice* (Editura „Cartea Românească”, 1981) și cumpărată prin '82, de la librăria din incinta editurii (la recomandarea „librarului” de atunci, prozatorul Mircea Nedelciu). Patru ani mai târziu, aveam să găsesc *Starea de fapt* (apărută la editura clujeană „Dacia”) și splendida *Apă de băut* a lui Adam Puslojić, tipărită la Editura Univers în același an (o antologie poetică a susnumitului, aleasă și așezată în românește de Nichita Stănescu și Ioan Flora). Apoi, pînă la *Discurs asupra Struțocămilei* (1995) și *Iepurele suedez* (1997), ambele apărute la Paralela 45 (și dăruite mie, mult mai târziu, de însuși poetul, cu elipticele dumisale dedicații), nu l-am mai prins pe Ioan Flora în volum. Doar sporadic, cu grupaje de poeme ori cu traduceri, prin cîte-un luminiș de revistă literară.

Dintotdeauna, Ioan Flora a scris numai în românește.

Începând din 1970, an în care devenea student al Facultății de Limba și Literatura Română a Universității

din București, el va frecventa cenaclul Junimea condus de profesorul său Ov. S. Crohmălniceanu și va edita revista manuscrisă *Noii* (alături de bunii săi prieteni, scriitorii Gheorghe Crăciun, Mircea Nedelciu, Gheorghe Iova, Gheorghe Ene, Ioan Lăcustă și Constantin Stan), dar mai cu seamă va publica poeme în principalele reviste literare și de cultură ale vremii.

În anul 1973 își va lua licența și tot în românește va scrie și în conti-

nuare: *Iedera*, *Rimbaud sau altcineva*, *Lumea fizică*, *Trădarea metaforei*, *O bufniță tânără pe patul morții*, *Memoria asasină*, *Vulpile violete*, multe dintre aceste volume fiind traduse apoi în sîrbo-croată, limba oficială a spațiului său natal. Este autorul (selecția, traducerea și prezentarea) unei monumentale antologii, acoperind 800 de ani de poezie sîrbă și muntenegreană, apărută într-un tiraj confidențial și, deci, rapid epuizată. Volumele i-au fost premiate – în

Evocare Ioan Flora

NR. 35 (204) - MARTIE 2024

țară și-n Serbia – iar despre poet și opera sa au vorbit/scriș, deopotrivă, poeți și critici importanți (Geo Bogza, Dorin Tudoran, Srba Ignatovič, Ioan Alexandru, Dan Laurențiu, Ion Bogdan Lefter, Gheorghe Grigurcu, Laurențiu Ulici, Al. Cistelean, Adrian Marino, Al. Călinescu, Eugen Simion).

Criticul literar Petru Poantă scria despre poet și poezia lui: „Flora aparține de fapt literaturii noastre, și nu doar prin criteriul lingvistic, decisiv de altminteri, ci printr-o sensibilitate specifică, prin integrarea conștientă în spațiul interior al liricii autohtone [...] S-a spus, pe bună dreptate, că poetul devansează astfel poetica Generației '80, îndeosebi prin atitudinea ironică ori de-a dreptul cinică față de spectacolul terifiant al banalului, precum și printr-o anume practică a biografismului”. Iar Marin Mincu nota în prezentarea făcută poetului în monumentală sa antologie: „Trebuie să recunosc că Ioan Flora a contribuit prin demersul său la manifestarea și impunerea celei mai interesante «direcții» poetice din ultimul timp, anume direcția textualistă.”***

Poemele sale sînt prezente în antologii din țară și străinătate, Ioan Flora fiind considerat, cu îndreptățire, una dintre cele mai viguroase, autentice, originale și profunde voci ale poeziei românești contemporane. Cu un discurs poetic de multe ori aspru, alteori ascuns sub un tainic văl de tandrețe, întotdeauna mustind de o tăioasă ironie, moralist, ludic și baroc, artistul demonstrează, cu argumente imbatabile, că este în posesia unui impresionant arsenal stilistic, folosit cu dibăcie și rafinament, el fiind, în același timp, așa cum scria Al. Cistelean, „un subtil mînuitor de registre”.

În foarte puține cuvinte, acesta este **Ioan Flora**, cel căruia i se părea că *timpul e o plăcere trecătoare...*

Dacă cineva mi-ar fi spus că, mult prea curînd, voi fi pus în nefericita ipostază de a scrie despre Ioan Flora la trecut, aș fi considerat faptul o uriașă ineptie. Însă în ziua**** în care

regretatul meu prieten Ion Stratan – același Ion Stratan care, în martie 2004, într-un miez de noapte, mă anunța, telefonic, cu glasul stins de durerea pricinuită de neașteptata dispariție a poetei Mariana Marin – mi-a dat vestea fulgerătoare a plecării a lui Ioan Flora, am înțeles, cum nu se poate mai clar, că la acea *Cină de Taină a Poeților* încă mai sînt locuri goale. Altă explicație nu pot găsi, nu pot da, grabei inexplicabile cu care bunul nostru Flora ne-a părăsit, mergînd să se alăture dragilor lui prieteni, *fraților săi întru poezie*, cum îi plăcea să spună.

Pierderea unui prieten este in-substituibilă.

În asemenea momente, cuvintele se împuținează brusc, imaginile ge-

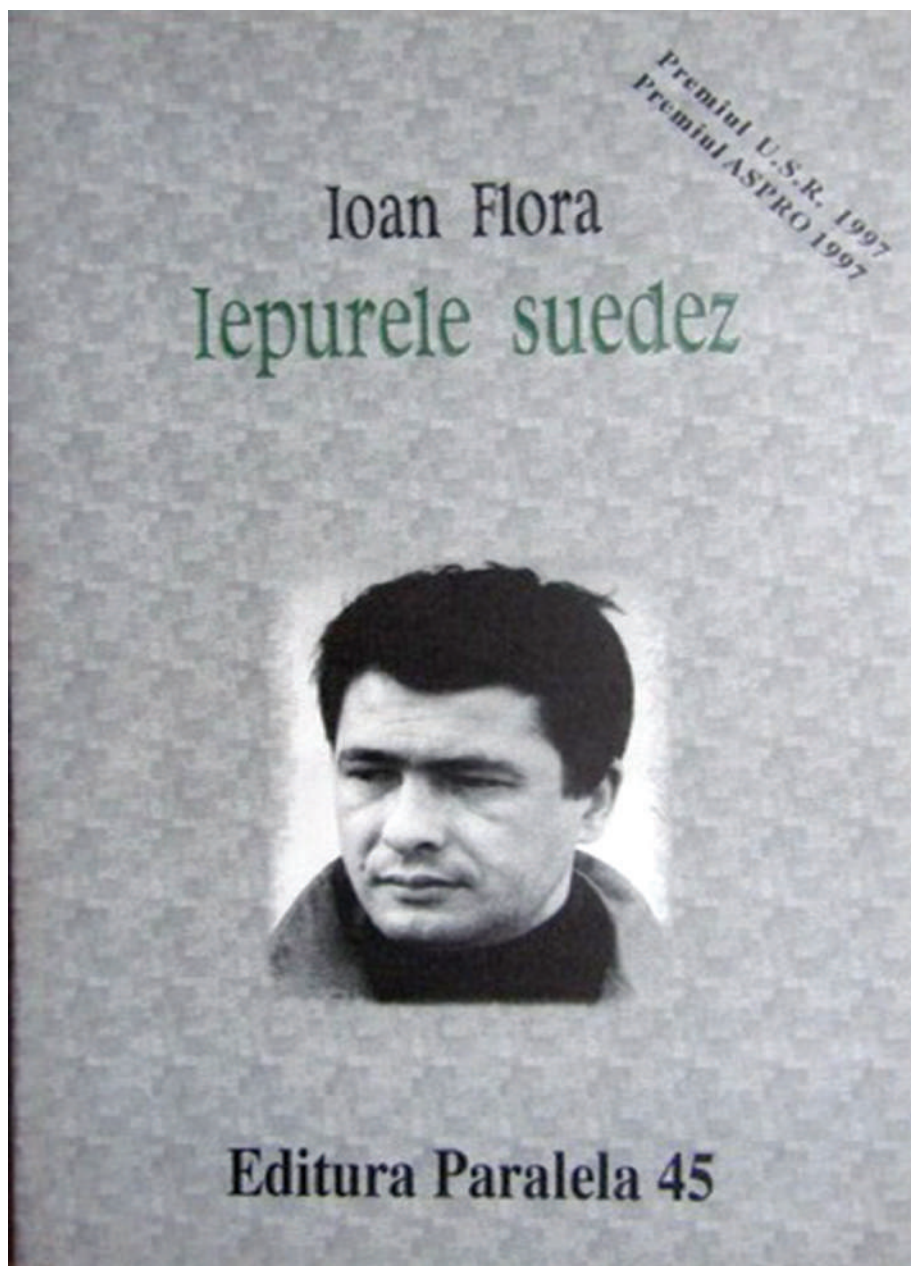
nerate de amintirile despre cel plecat se amestecă într-un vârtej amețitor și, doar trecerea inexorabilă a timpului ar mai putea, în vreun fel, acoperi sub tainice văluri, locul dureros rămas gol, aflat undeva, în fridele sufletului.

* n. 20 XII 1950, Satu-Nou, județul Pancevo, din Banatul Sârbesc, în Serbia de astăzi – m. 3 februarie 2005, București

** Cu același prilej, Biblioteca județeană N. Iorga din Ploiești a avut privilegiul să-l aibă oaspete pe Ioan Flora, care și-a prezentat propriile-i volume, *Iepurele suedez* și *Medeea și mașinile ei de război*.

*** *Poezia română actuală*, vol. I, Editura Pontica, Constanța, 1998.

**** 3 februarie 2005

Din preaplinul inimii mele, un volum din suflet

Volumul *Din preaplinul inimii mele* de Maria Tudose (Cojocaru) apărută la editura NAPOCA STAR este un ansamblu de lucrări intime și emoționante care reflectă experiențele, gândurile și trăirile autoarei. Prin intermediul scrierilor sale, Maria Tudose împărtășește cu cititorii momente din viața personală, încercări, bucurii și realizări, oferind o perspectivă sinceră asupra lumii sale interioare. Lucrarea, formată din șapte secvențe lirico-epice, confesive, se remarcă prin stilul literar autentic și capacitatea de a emoționa și inspira, fiind un omagiu adus vieții, dragostei și rezilienței umane.

În prima secvență se introduce în lumea interioară a autoarei, stabilind tonul personal și introspectiv al întregului volum. Maria Tudose își deschide inima către cititor, invitându-l să exploreze adâncimile emoțiilor și experiențelor sale. Scrierile din această parte sunt marcate de o sinceritate dezarmantă și o sensibilitate aparte, abordând teme precum iubirea, pierderea și căutarea sinelui. Stilul literar este caracterizat prin imagini poetice și o limbă evocatoare, creând un spațiu intim de dialog între autor și cititor.

Următoarea secvență prezintă o poveste captivantă și educativă, centrată pe aventurile unei turțițe care, în încercarea de a evita a fi mâncată, sfârșește prin a se lăuda și a cânta despre isprăvile sale. Deși reușește să scape de mai multe personaje din pădure, în cele din urmă este înghițită de vulpe. Povestea ilustrează în mod eficient temele mândriei excesive și a consecințelor acesteia, oferind o lecție valoroasă despre importanța modestiei și a prudenței.

Un alt fragment aduce în prim-plan o reinterpretare a clasicului basm „Scufița Roșie”, cu accente pe cooperarea și inteligența personajelor secundare

din pădure, care se străduiesc să o avertizeze pe Scufița Roșie despre pericolele ce o pândesc. Prin personajele sale variate și dialogul dinamic, povestea subliniază valoarea prieteniei și a solidarității în fața pericolului, precum și importanța ascultării sfaturilor celor mai experimentați.

Analizând poemele din volumul *Din preaplinul inimii mele* de Maria Tudose (Cojocaru), putem observa o profundă ancorare a autoarei în spiritualitate, tradiții și valori universale. Poemele reflectă o gamă variată de emoții și gânduri, de la cele mai intime

și personale până la cele legate de comunitate și sărbători tradiționale.

Multe dintre poemele prezentate exprimă un dialog intim cu divinitatea, o căutare a sinelui și a păcii interioare prin credință și rugăciune. Autoarea folosește imagini religioase și simboluri creștine pentru a-și exprima speranțele, mulțumirile și căutările spirituale. O parte importantă a poemelor este dedicată sărbătorilor și momentelor speciale din calendar, precum Crăciunul, Anul Nou, Boboteaza sau 1 Martie. Aceste poeme evidențiază legătura profundă a autoarei

cu tradițiile și valorile comunității, exprimând sentimente de bucurie, recunoștință și speranță.

Natura este o sursă constantă de inspirație pentru Maria Tudose, cea care aduce în față frumusețea și armonia lumii naturale, reflectând asupra relației dintre om și natură. Poemele sale surprind delicatețea florilor, bogăția pădurilor și ciclul vieții, oferind o perspectivă plină de admirație și respect față de creație.

În poeme se regăsesc apeluri la valori precum iubirea, iertarea, umilința, bunătatea și solidaritatea. Aceste valori sunt prezentate ca fundament al unei vieți împlinite și armonioase, subliniind importanța relațiilor umane și a comunității.

Stilul poetic al autoarei este accesibil și profund uman, având capacitatea de a atinge coarde sensibile ale cititorului prin sinceritate și emoție pură. Limbajul folosit este unul evocator, plin de imagini poetice care aduc în prim plan frumusețea și complexitatea vieții.

Poemele autoarei sunt o oglindă a sufletului, o invitație de a împărtăși bucuriile, speranțele și reflecțiile sale asupra vieții și lumii care o înconjoară. Maria Tudose reușește să creeze o punte emoțională și spirituală între ea și cititor, oferind o experiență literară bogată și profund umană.

De asemenea, este remarcabil modul în care autoarea integrează învățături morale și spirituale în narati-

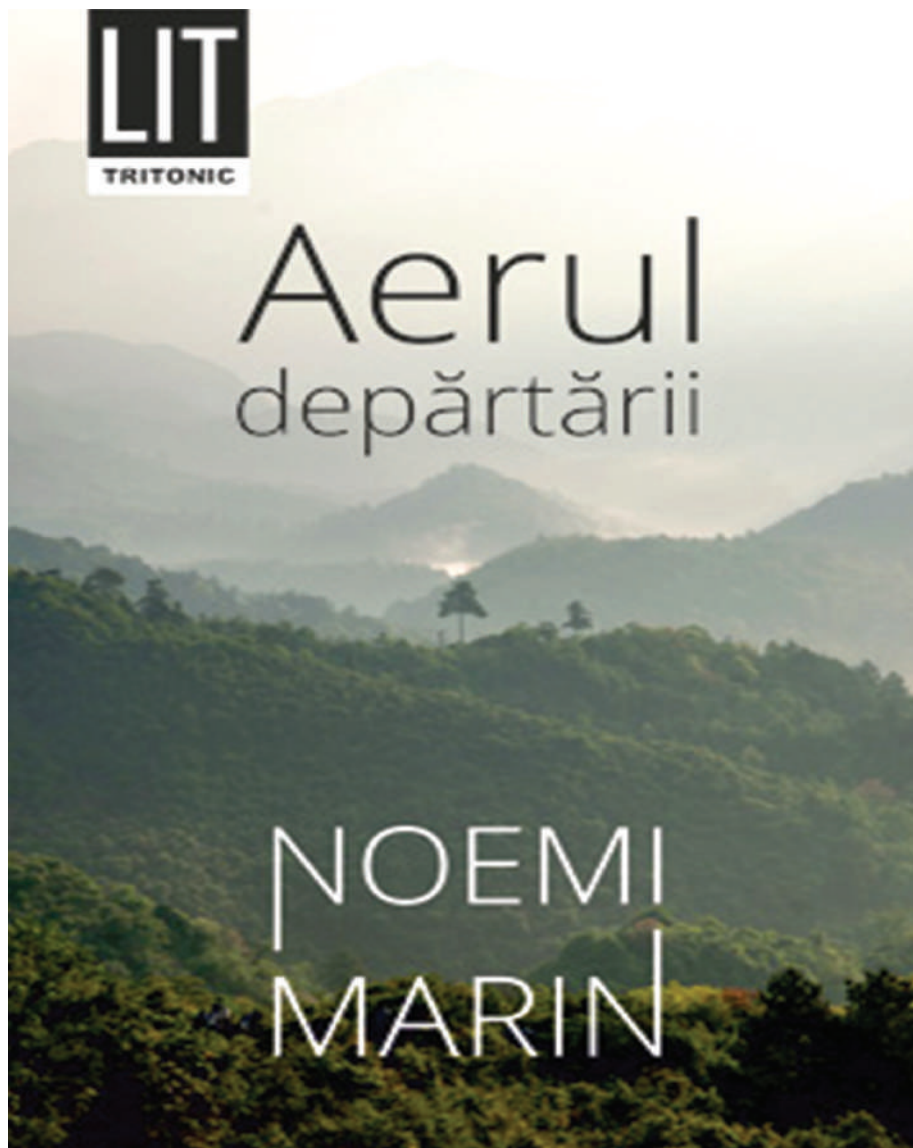
vele sale, oferind astfel cititorilor, indiferent de vârstă, oportunitatea de a reflecta asupra propriilor comportamente și valori. Prin intermediul personajelor și situațiilor create, Maria Tudose (Cojocaru) reușește să transmită mesaje profunde, care rămân cu cititorul mult după ce a terminat lectura.

În concluzie, volumul *Din preaplinul inimii mele* se distinge prin diversitatea tematică și abordarea pedagogică inovatoare, fiind o lucrare care nu doar încântă și educă, ci și inspiră și îndeamnă la reflecție. Este o carte care merită explorată în profunzime, fiecare secțiune aducând cu sine noi perspective și lecții valoroase. (Marian Dragomir)

Prea departe

Regretata Noemi Marin (1954-2023), profesor de retorică la Florida Atlantic University, este autoarea unei poezii limpezi, apăsate de melancolia *Aerului depărtării* (Editura Tritonic, București, 2017, 126 p.), pe care îl înțelege prin intermediul unei biografii speciale; fiica fondatorului corului Madrigal, Constantin Marin (cărui îi este dedicat volumul), Noemi Marin a avut un rol important în transmiterea unui legat identitar, înființând un muzeu virtual și o fundație ce poartă numele marelui muzician. Iar poezia din acest volum cu o componentă antologică pune în termeni clari această ecuație a identității, de la versuri dedicate unui maestru precum Minulescu (publicate în SLAST-ul lui 1984), la evocarea locului natal, a unei „Seri la Bănești” (publicată inițial în 1998), unde „Vlaicu rotește plânsul/ unei aripi/ prin mândria de țară...”

„Cercetează partea din spate a pietrei” – avertizează prima poezie a volumului, trimitere la motto-ul întregului volum, din Lewis Carroll și

„Țara de dincolo de oglindă; astfel se încarcă de semnificații personale directe expresii precum „oglindea sufle-

tului meu” sau oceanul care desparte ori alte imagini ale apei, ale oglinzirii – inclusiv cele din poeziile intitulate

„Cinematografică”.

Cu o variantă în engleză pentru unele poezii (realizată de Oana Bonomo) și cu straturi ce recuperează și alte epoci, *Aerul depărtării* devine un aer al îndepărtării, ce capătă trăsăturile unui testament neechivoc, des-

pre puritatea sufletului și despre călătorii, așa cum spune „American Me” din secțiunea „#Cod-a”, ultima poezie a volumului, în engleză: „I am looking at my web-page image.../ – my life in the States –/ different from all my previous/ memories/ on line/

no line,/ left in Romania// here, now,/ trying again to write/ my name// Full of links/ Digitalizing tolerance”. Este o nouă oglindă („Reflexive Images/ Connecting Voices/ American me”), paradigmă a celor prea repede îndepărtați. (Dan Gulea)

Antologia Ploiești, un oraș turcoaz, reunește textele taberei de creație „Ion Stratan” (ediția a III-a), desfășurate în octombrie 2023, în organizarea casei de Cultură „I.L. Caragiale”. Cu o prefață de Violeta Mihai, volumul cuprinde poeme de Marian Dragomir (directorul Casei de Cultură), Maria Grădinaru, Ion Tudor Iovian, Așer Negoii, Costinel Petrache, col(r) Magda-Cezara Răducu, Liliana Ursu (din ale cărei poeme este inspirat și titlul acestui volum), Laurențiu-Ciprian Tudor, Daniela Șontică, Cristian Muntean, Denisa Crăciun. O parte din aceste poeme au apărut în revista *Atitudini*, de-a lungul anului precedent. De asemenea, în chip de încheiere, este așezată și o prefață de Ognian Stamboliev la un volum de poezii de Nichita Stănescu, tradus în limba bulgară (apărut în anii 1990), precum și

un poem-dedicație de Nichita Stănescu către același Stamboliev, datat iulie 1983.

Cu subtitlul „Disecții Atitudiene”, a fost editat și un volum II cu titlul de mai sus, o antologie a Cenaclului literar „Atitudini”, cu o prezentare a autorilor de Marian Dragomir. Semnează versuri și proză: Ariana Monica Bădicioiu, Laurențiu Cristea, Mihaela Dincă, Costin Dobre, Diana Dumitrache, Ioana-Rodica Dumitru, Denisa Duță, Adriana Georgescu, Maria Ionescu, Daria Iordache, Alexia Iordan, Dan Ioan Istrate, Isabela Luca, Camelia Gabriela Mitu, Așer Negoii, Teodora Parachiv, Cristina Rotaru. Se poate reține o definiție a „Poeziei”, închinată lui Mircea Ivănescu, de Adriana Georgescu: „Poezia e altceva./ Totul e să ai un sentiment:/ iubire, ură, fericire, tristețe,/ nu doar o iluzie de moment./ Se spune că/ nu trebuie

să mai avem sentimente,/ că/ nu mai suntem în perioada romanticilor./ În ritmul ăsta/ o să se mai cumpere/ numai poezii scrise/ de inteligența artificială”.

A apărut la Editura Știința din Chișinău, în două volume totalizând peste 1000 de pagini, opera poetului român Leonid Dimov (1926-1987), născut la Ismail, în Regatul României (astăzi: Ucraina). Ediția este realizată sub coordonarea lui Ion Bogdan Lefter, cu text ales și stabilit, note și comentarii de Alexandru Dumitriu, Andreea Teliban, Ion Bogdan Lefter.

Volumul I (672 p.) cuprinde poezie, proză și dramaturgie, cu un studiu introductiv de Ion Bogdan Lefter și un tabel cronologic de Alexandru Dumitriu și Andreea Teliban. Volumul II (456 p.) cuprinde publicistică, interviuri, varia, cu o introducere de Alexandru Dumitriu și Andreea Teliban.

MINERUL DISPĂRUT

Constantin Abăluță

38. Un prieten i-a trimis domnului Missirliu încă un turn cu ceas pentru colecția sa: un decupaj dintr-o revistă franceză. Cea-sornicarul va lipi bucata de hârtie pe un carton, pe care-l va înrâma. Nu va ști niciodată că pe spate se află o știre: plauzibilă dezlegare a enigmei minerului dispărut.

Prin fereastra în pantă a acoperișului cerul cobora în odăiță. O clipă n-am știut unde sunt. Dar apoi, portretul din pipe, straniu luminat și umbrit, mi-a dat măsura îndepărtării mele. Mă aflam undeva într-o altă țară, într-o altă lume. Și acest portret neo-archimboldesc (Pierre îmi arăta-se într-un album legumele ingenios metamorfozate în chip uman), al nimănui și-al tuturor, părea a fi emblema acestui spațiu în care, fără să bănuiesc ce urma să se petreacă, pătrunsesem pe nesimțite și-l imaginam protector.

De altfel, această odăiță era singura încăpere a etajului care scăpase neatinsă din incendiul de odinioară. După spusele unui pompier, s-ar fi găsit exact în punctul unde s-a schimbat vântul. Vântul a bătut când înainte, când înapoi, și-a ars celelalte camere ale etajului de două ori, iar pe aceasta nici o dată. Un mic miracol, domnilor: așa a vrut vântul, și-a încheiat succinta lecțiune pompierul.

Domnul Misirliu făcuse un acoperiș nou peste parter și odăița rămasă în capătul clădirii părea un foișor. Un punct de observație, o răspântie a vânturilor. De aici cuprindeai cu privirea o bună parte din cartier, din păcate nu și strada mea. Nu că așa fi avut chef să aflu cam cu ce se ocupă la ora asta Stoichiță, dacă robotește la el acasă sau la mine acasă, ci doar așa...

Un sentiment ciudat mă cuprinsese fără veste. Mi s-a năzărit că stăteam pe-un scaun orientat cu spatele către

casa mea și mă îndepărtam constant de gospodăria lui Buni. Mă îndepărtam în timp, dar și sufletește. Buni Zamora, jilțul de sub umbrar, carnetul decolorat de sindicalist la ITB, găsit de găligan în curte, cleștele de perforat care stătea după sobă, lîngă vătrai, toate aceste vestigii îmi apăreau ca într-un film mut, țopăind, sclipind brusc și întunecându-se iute, năvălind unele peste altele într-un vârtej, estompându-se ori prăvălindu-se vertiginos către mine, îngrozindu-mă, cuprinzându-mi tot ecranul minții. Aproape că răsuflam ușurat când nu le mai vedeam. Când pelicula se rupea și mintea îmi rămânea goală, pustie de orice imagini.

M-am dus și am întredeschis încet fereastra. Aerul rece mi-a biciuit obrazii. O să-mi mai înprospăteze gândurile, mi-am zis. Dar curentul a făcut să zboare o hârtie de pe măsuta aflată sub ficus ori rododendron ori ce-o fi fost. M-am repezit și am prins-o tocmai când se îndrepta spre geam. Cu ea într-o mână, cu cealaltă am închis iute geamul. Răscrucea vânturilor, m-am gândit. M-am așezat pe pat.

Era o tăietură dintr-un ziar francez. O fotografie color reprezentînd Turnul cu ceas al nu știu cărui castel. Urma, desigur, să îmbogățească colecția ce tapeta cei doi pereți ai odăiței mele. Am zis *odăița mea*? Da, așa am zis. Gîndul, ori vîntul, face năstrușnicii de-astea. E cu dus-întors. Gîndul, ori vîntul.

Întind mîna și pun tăietura pe măsută. Dar sunt neatent și o așez pe partea cealaltă. De acolo fotografiile a două coperte de cărți mă privesc insistent. Mi se par cunoscute. Una este *Une histoire de la piraterie à partir de XIII-ème siècle* și alta *Les plus fameux trucs de magie*. Dintr-odată un fior mă străbate. Nu-mi vine să-mi cred ochilor. Astea sunt cărțile pe care Aneța, fata în casă a lui Kantoris, trebuia

să ni le dea după ce am fi...

Măinile îmi tremură. Le pun pe masă, presîndu-le îndelung peste bucata de ziar, de parcă m-aș teme să nu mi-o zmulgă cineva. Apoi le ridic brusc și încep să citesc. Se pare că am în fața ochilor o coloană din Sumarul ziarului. Așa că în dreptul celor două coperte se află doar minime indicații: **Ultimile apariții în Colecția de buzunar**. La pagina 9: recenzii semnate de P.L.

Apoi, în virtutea obișnuinței de cititor împătimit, parcurg mai departe Sumarul. N-ar fi trebuit s-o fac. Nu întotdeauna cuvintele îți aduc ceva bun. Mai ales rezumatele "fulminante" ale unor texte la care nu vei avea acces niciodată și care, nu de puține ori, se dovedesc a fi irelevante pentru subiectul promis. În fine, ce e citit, citit rămâne: **O afacere franco-română în plină desfășurare**. Agenți secreți francezi recrutați din cadrul unor artiști ai spectacolului veniți cu contracte cultural-umanitare în România. Cu ocazia descinderii lor în Parlamentul de la București, unul dintre mineri ar fi furat de la un demnitar o prețioasă pipă și apoi s-ar fi volatilizat. Se crede că pipa adăpostea codul ori cheia unuia din safeurile bancare din Franța ale fostului dictator român. La pagina 10: un reportaj fulminant de L.K.

Mă opresc din citit. În capul meu parcă a explodat un cocteil Molotov.

Minerul volatilizat, safeuri bancare ale Dictatorului, spioni francezi deghizați în artiști... Cele două cărți promise de Lucian Kantoris sunt prezentate (prezentare pe care n-am s-o văd niciodată) de un oarecare P.L. Reportajul fulminant (pe care, de asemenea, n-am să-l văd), e semnat de un oarecare L. K. Pe maestrul meu (dispărut ca și minerul) îl cheamă P(ierre) L(ardeur). Să fi primit de la L(ucian) K(antoris) cele două cărți și informația aferentă? Atunci cum poate același L(ucian) K(antoris) semna un reportaj despre spionii francezi care...?

Dar există mii de oameni ce se pot ascunde după aceleași inițiale. Există mii de pipe neutilitare, portretul de pe peretele din fața mea stă mărturie. În fond, sintagmele *minerul dispărut* și *minerul volatilizat* de unde știm că desemnează o aceeași realitate? E vorba oare de același miner? Ce înțeleg ei și ce înțelegem noi? Care noi? Eu, noi. Despre cine vorbesc? Ce se întâmplă cu mine, cu mine Sandu Ionescu, fiul nimănui, fiul tuturor? Cine e și unde e Pierre? Așa e, a venit cu

contract cultural – și ce dacă! L-a căutat pe minerul dispărut, ca și mine. Ori eu l-am căutat pe minerul dispărut – ca și el? Doamne, în ce hățșuri mă gălesc!

Cred că am adormit un timp. Când m-am trezit pe cerul de-un albastru înghețat vedeam toate culorile curcubeului defilind înainte și înapoi, rotite, învîrtejite, pulverizate. Prin mintea mea se perindau brambura amintiri mai vechi ori mai noi, tocmita de înlocuitorii mei de părinți, vândute de Pintilie, ori de Crâmpu, ori de Mărul-de-aur polițiștilor care ne-au evacuat, târâte pe ciment de otreapa zoioasă a Zamfirei, încurcându-se printre picioarele bătrînilor cu linguri de gât, transbordate peste ocean de tănărul Kantoris și numaidecât internetizate, ascunse de slujnica Anica între filele *Istoriei pirateriei* ori ale *Faimoaselor trucuri magice*, ghemotocite de vânzătoarea cofetăriei "Rândunica" în palma celui pe care-l credeam prietenul și maestrul meu și care, iată, poate fi bănuț de... – de ce?, spune odată! de ce poate fi bă-

nuit? Afurisit sumar!

Să fi adormit iarăși? Am auzit o bătaie în ușă. Peste o clipă capul alburu al domnului Misirliu a apărut și nu știu de ce simpla lui prezență în odăiță mi-a spulberat toate frământările și mi-a dat asigurarea că roțițele merg înainte de la sine și că nu trebuie decât să te lași dus.

— Ai văzut? Un prieten francez mi-a făcut rost de încă un turn cu ceas. Unul istoric!

Așa era. Pierdusem din vedere acest aspect al problemei. Roțițele se rotesc, se rotesc și – chit că vrei, chit că nu vrei – totul în jurul tău devine istorie.

Reproducerea turnului cu ceas va fi lipită pe un carton, înrămată și adăugată lungului șir de turnuri cu ceas. Nimeni nu va mai citi niciodată cele scrise pe partea cealaltă, ca și când n-ar fi existat vreodată.

În odăiță glasul domnului Misirliu reverbera parcă din toate părțile:

— Cu atâtea ceasuri în jur nici n-ai timp să mori...

S F Â R Ș I T

Istoria lui Alfred Hart

Bedros Horasangian

Sonata nr.1, vioară și pian op. 75
de Saint-Saens

Sonata FWV op. 8 în la major
de Cesar Franck

„Preludiu” la *Lohengrin* – Wagner
Balada op. 19 pentru pian și orchestră
de Faure

L'enchantement du vendredi
de Saint Eustache – Parsifal/Wagner

(*Sonata* lui Vinteuil sau concertul de la New York)

Cum își cumpără pantofi noi, se ghidează la prânz, apoi seara se uită la televizor și moare până să vină Smurd-ul newyorkez. Spre disperarea soției. Eu nu eram la NY când a murit, vara lui 2004. Parcă. Toata povestea finală po-

vestită la telefon de dna Hart, pe minute, când și cum i s-a făcut rău și în câteva minute, hop-țop, a murit. Un om fericit. Abia după ce a ieșit la pensie, a putut să cânte ce și cum a vrut el.

Nu știu ce știți voi despre Coreea și coreeni, dar eu chiar i-am cunoscut în carne, oase și flori. Adică la New York, unde găsești de toate. Oameni fel de fel. De toate felurile. Inclusiv coreeni. Dacă destui taximetriști sunt pakistanezi, dacă mulți dintre cei care fac *pizza* sunt italieni sau sud-americani, printre polițiștii care se vântură de colo-colo, aparent degeaba până se iscă ceva, sunt destui *afro-americani*, ei bine, majoritatea celor care dețin *Mini-Market*-uri unde găsești mereu legume și fructe proaspete, mezeluri, brânzeturi, lapte și apă minerală, evident *Coca Cola* și derivatele, o cafea fierbinte, sandviciuri și, desigur, în mod cert, flori la prețuri rezonabile, sunt coreeni. Nu mă întrebați de ce. Așa cum nu am vreo

explicație de ce la Istanbul, țara presupusă a cafelei turcești se bea azi doar ceai sau *ness*. Sau de ce la Kreuzberg sunt kurzi și turci, și în Rejkjavik nu sunt deloc. Dar la NYC, cu zece *bugs*, dolari, cum ar veni, ai căpătat un buchet de flori aspectuos și poți să ieși la marginea trotuarului să faci cu mâna la un taxi.

Și la *Metropolitan Museum* au o secție anume pentru arta coreeană.

Puteți să mă credeți pe cuvânt. De când am trecut la budism nu mai mint niciodată.

Eram altfel un mare mincinos de felul meu. A minți era pentru mine un mod de viață. Am făcut-o de mic copil, dar nimeni nu mi-a reproșat niciodată nimic. Nici pentru așa ceva nu am vreo explicație.

Alfred Hart a murit la New York. Era violonist, un muzician adevărat. Un artist deja în vârstă, dar mai cânta. De fiecare dată când avea ocazia sau i se ivea prilejul. Care ar fi diferența? Vorbe. Locuia undeva la capătul insulei Manhattan, spre Washington Bridge. Cu cât te depărtezi de Central Park, cu atât crește și numărul celor care merg rar sau deloc la muzee. Cu toate că există o zi pe an când intrarea e gratis la patru sau cinci muzee de pe Fifth Avenue. E bine să știți așa ceva, economisiți o grămadă de dolari. Nu strică niciodată. Soția lui Alfred Hart, mică, slabă și cicălitoare, cu ochelari, era româncă, undeva de prin Moldova, dacă știți pe unde vine, el evreu, ceva mai sus și la dreapta pe hartă, în Basarabia, cum ar veni, îi accepta toate hachițele. Îl adora, ce mai, erau împreună de foarte mulți ani. Ce înseamnă asta? Cinci, zece, douăzeci, treizeci, de-o viață, ce înseamnă mulți când e vorba de-o viață? O viață e o viață și ceva în plus dacă ești și artist.

Care muzician nu are fandasii? Mai ales dacă și îmbătrânește. Nu toți bătrânii sunt și muzicieni cărora li se pot accepta capriciile.

El cânta uneori acompaniat de o pianistă coreeană. Avea și un băiat dintr-o altă căsătorie, regizor de filme documentare prin Alaska. Pianis-

ta coreeană era mult mai tânără. Consoarta îl tachina, el nu se supăra, nu se știe dacă se și iubeau, el era bătrân, se ținea bine, ea tânără, nu arăta nici ea rău, dar le ieșea bine tot ce interpretau împreună. Muzică de cameră, desigur. El avea un tușeu minunat, vibrau sunetele prin tot corpul lui de grăsan veșnic zâmbăreț. Semăna cu David Oistrach. Care era botos de felul lui. Lumea nu mai știe cine e David Oistrach, dar el, Alfred Hart, era zâmbăreț, pe când Oistrach nu prea. Doar când începea să cânte se transfigura. Devenea parcă un alt om. Fiecare cu felul lui de-a fi. Unul ajuns mare muzician, cu concerte și recitaluri prin toată lumea, altul cum a apucat. Mult mai modest. Dar nu mai puțin intens. Despre asta e vorba. Alfred Hart făcea tot ce făcea cu pasiune. Și când, cânta, și când vorbea, și când a fugit din țara lui natală fără să-i spună nimic soției cu care deja avea un copil mic. Un băiat. Băiatul lui. Băiatul lor.

Alfred Hart a murit, băiatul lui nu, mai trăiește. Undeva prin Alaska, am mai zis asta, ar fi regizor. Cică face filme documentare pe care le vede apoi, o lume întreagă, pe *Discovery* sau *National Geographic*. Cu camionagii sau urșii polari care abia mai rezistă să nu dispară cu totul de când cu încălzirea stratosferei și topirea calotei glaciare. Chestii de ecologie, acum e la modă. Te și miri câți activiști există pe lumea asta și luptă pentru protecția mediului sau apărarea animalelor. Ați văzut, desigur, ce au pățit cangurii și acei drăguți koala din pricina incendiilor prin Australia. Săracele animăluțe!

Alfred Hart își dorise toată viața să cânte muzică de cameră. Și tot viața îl exilase prin te miri ce orchestre. La Opera din București, la *Scala* din Milano câțiva ani și apoi alți vreo douăzeci la *New York Symphony Orchestra*. Ceea ce nu e chiar floare la ureche. Nu mulți muzicieni ajung să cânte în astfel de orchestre. Dar marea lui pasiune era muzica de cameră. Cânta de fiecare dată când i se oferea prilejul sau avea ocazia. Nu erau multe ocaziile, dar s-au găsit.

Spre marea lui satisfacție. De muzician. Și de mâncău. După fiecare recital izbutit, râdea cu poftă, de abia i se mai întrezăreau ochii, și apoi dădea o masă la un restaurant unguresc. Poate or fi fost și restaurante evreiești prin Brooklyn sau prin alte colțuri din NYC, dar lui îi plăcea să mănânce la așa unguresc.

Acolo ne-am și cunoscut. Undeva la mama dracului, spre Bronx, pe drumul ce merge la *Botanical Garden*, local unde se adunau fel de fel de plecați de prin Ungaria, mai mulți evrei decât unguri, și el cu consoarta lui și cu coreeanka lui, lor, cu tot. Toți trei.

Din florile primite coreeanka îi dădea și soției lui Alfred Hart. Noi nu prea știm mare lucru despre coreeni. Că e comunism, că au avut ca lider pe Kim Ir-sen sau am uitat cum îl chema pe fiul lui care și el a murit fără să se schimbe nimic în Coreea, dar ar fi bine să știm măcar atât. Dacă japonezii sunt nemții Extremului Orient, coreenii sunt italienii lor. Și cu asta am spus totul. Alfred Hart se înfuria când coreeanka-pianistă îi dădea flori soției lui.

Le lua înapoi și i le dădea pianistei. *Sunt ale tale!*

Ea râdea cu ochii abia mijiți, râdea și soția lui Alfred Hart, mai râdeam și noi ceilalți care ne mai nimeau pe acolo. Habar nu am ce au scris ziarele sau ce au gândit Saul Bellow sau Joseph Roth de chestia asta.

Bref, ce vreau să povestesc eu este o altă poveste.

Mai întâi să spun câteva cuvinte despre un concert gândit și realizat de Alfred Hart pentru sufletul lui. O să spun tot ce mi s-a povestit. Și apoi ultima zi din viața lui Alfred Hart relatată de soția, care, cum spun americanii, i-a supraviețuit.

Concertul din Brooklyn.

Nu știu a cui a fost ideea, dar am fost și eu invitat. Într-o sală de festivități a unei școli obișnuite, sau cum să-i spun eu unui simplu *college*, plină ochi de copii care mai de care mai zburdalnici Alfred Hart a dat concertul vieții sale. Un un program foarte special, alcătuit de partenera sa coreeancă și entuziast acceptată de o pro-

fă de franceză din școală. S-au întâlnit două femei care iubeau pe Proust și un muzician care iubea muzica.

Putea să iasă ceva frumos din asta? Desigur, a și ieșit. Cum adică?

Adică așa a fost gândit tot programul, de la început. Plecând de la o faimoasă sonată care nu există, a unui compozitor, un anume Vinteuil, care nu a existat decât în mintea lui Marcel Proust, un francez care a trăit acum peste 100 de ani și autorul romanului "În căutarea timpului pierdut". Spunem asta pentru cei care știu mai bine rezultatele dintre Los Angeles Lakers și New York Knickerbokers sau Chicago Bulls și sunt la curent cu rezultatele din NBA, tribulațiile lui Donald Trump cu impeachmentul lui cu tot și situația explozivă din Orientul Mijlociu, decât despre acest Proust. Un autor francez foarte special, care, pe lângă faptul că scria în pat și avea și alte ciudățenii, iubea mult și muzica. Îi plătea regește pe câțiva muzicieni care veneau noaptea să-i cânte acasă și să-i interpreteze cvartete doar pentru el. Noaptea, vă dați seama, țacăneală curată. Dar ce nu fac muzicienii pentru pasiunea unui om care iubește muzica și plătea regește, cu bani de aur? Proust și-a folosit pasiunea asta pentru muzică în a crea o lucrare muzicală pe care nu a ascultat-o nimeni în realitate. Doar din spusele celor din roman și din detaliile mărturisite de acel compozitor, Vinteuil, care apare în carte. Și ce le-a trecut prin cap celor două admiratoare ale lui Proust, o evreică din Manhattan, divorțată și cu trei copii și unei domnișoare din Coreea, nemăritată niciodată, dar care și ea citise atent romanul lui Proust de mai multe ori.

Să alcătuiască un program, pe care să-l interpreteze Alfred Hart și coreeanka lui, o să-i spun până la urmă numele, Kim Un Chong, ce să mai lungesc vorba și suspansul, i se spunea Kim. Cu toate că habar nu am pe unde o mai fi și e puțin probabil să dai de ea într-un oraș ca NYC după atâția ani. Să fi dispărut din Statele Unite? Era născută acolo, la New

York City.

Din alte cărți și studii, au ajuns cele două deja repede prietene, că la acea sonată, Proust combinase mai multe fragmente și frânturi din lucrările altor compozitori.

Așa că s-a făcut o listă cu aceste lucrări.

De fiecare dată câte o ciocolată pentru EA.

Concertul cu sonata lui Vinteuil
Sonata pentru vioară și pian de Cesar Franck

Poemul de Chausson
Sonata III-a de Johannes Brahms, pentru vioară, în interpretarea lui George Enescu

Astea erau ingredientele, ca să spunem așa, care au contribuit la nașterea unei sonate inexistente, la urma urmelor. Așa a reieșit dintr-o documentație atentă. Au consultat și arhiva de la *Juillard Institute*, au scotocit și în colecția de ziare de la National Library, dar s-a apelat și la o uriașă carte de 1000 de pagini dedicată lui Proust de un prof francez, Jean-Pierre Tadie. Omul dădea acolo toate detaliile. S-a verificat, așa era. Și concertul a avut loc. Alfred Hart a cântat magistral, acompaniat pe alocuri, unde și când era cazul, de coreeanka lui. S-a înregistrat concertul unic în felul lui, au scris și zierele despre aceste evenimente de excepție. Bătrânul violonist era în culmea fericirii. Era sfârșit de stagiune, venea vara, lumea merge în concediu, New York-ul se umple de turiști, în timp ce locuitorii, care mai de care, se refugiază din cauza căldurii și umidității excesive – simți cum nu mai ai aer și te sufoci – prin alte colțuri ale Americii. Sau prin lume.

Alfred Hart a rămas la casa lui. Cu nevasta lui și micile, marile lui tabieturi. Muzica. Și mâncarea bună. Și bucuria de a trăi. Nu e puțin lucru. Mai ales în Statele Unite, unde stilul de viață e mai agitat și dorința de a reuși în viață – ca să ce? – mai mare. De restul se ocupa în mod expres consoarta. Cum s-a și întâmplat în ultima zi de viață a lui Alfred Hart. Nimeni n-a bănuțat nimic, totul a ve-

nit pe neașteptate.

O zi a început bine și s-a terminat prost. Mi-a povestit fir a păr soția lui Alfred Hart. Ea voia să-i cumpere niște pantofi noi, ca să renunțe la niște vechituri de care nu voia să se despartă. Știți cum sunt bătrânii, se atașează de lucruri și e greu să-i convingi să aducă în viața lor lucruri noi. Dar ea a reușit să-l facă pe violonist și să-i cumpere, nu una, ci două perechi de încălțări. Și la un preț bun, de la un magazin *Burberry's* de pe *Madison Avenue*. Ba chiar Alfred Hart era în culmea fericirii și foarte mândru de noii lui pantofi. Ia uite ce pantofi frumoși mi-am luat...se fudulea el după o masă copioasă și în timp ce își pusese în picioare niște papuci comozii și, evident, vechi. Trebuie să-ți iei și niște papuci noi...Nu mai pot să te văd cu vechiturile astea..., îl tot boscorodea consoarta.

Dar Alfred Hart era mulțumit de ce bunătați mâncase la un prânz copios unde își invitase soția la același restaurant unguresc. Ciorbă de perișoare și gulaș, să fie fierbinți amândouă, așa cum îi plăcea lui. Iar acum, spre seară-noapte, lenevea în fotoliul din sufragerie cu un pahar de whisky canadian adus de fiul lui din Alaska. O minunăție, cum să nu fii fericit în astfel de clipe rare, când ai lumea la picioare și totul e minunat. Sau îți se pare că e.

A simțit o înțepătură în coșul pieptului. Brusc a simțit că se sufocă. A strigat după soția lui, era în altă cameră, să mai deretice prin casă, mai ales că fusese plecată toată ziua.

Ce se întâmplă... a intrat ea în panică văzându-și soțul livid în fotoliu.

Mi-e rău... cheamă un doctor... draga mea..., și Alfred Hart a dus mâna la piept. Soția lui s-a repezit la telefon, ambulanța de al 911 a sosit în câteva minute, au încercat să-l resusciteze pe Alfred Hart, făcându-i mai multe manevre, o injecție, ce era de făcut, nu mai contează, rezultatul era deja fixat.

Alfred Hart a murit de atac cardiovascular. Cu zâmbetul pe buze. Împăcat cu sine.

Fericit cumva, dar nimic nu e sigur.

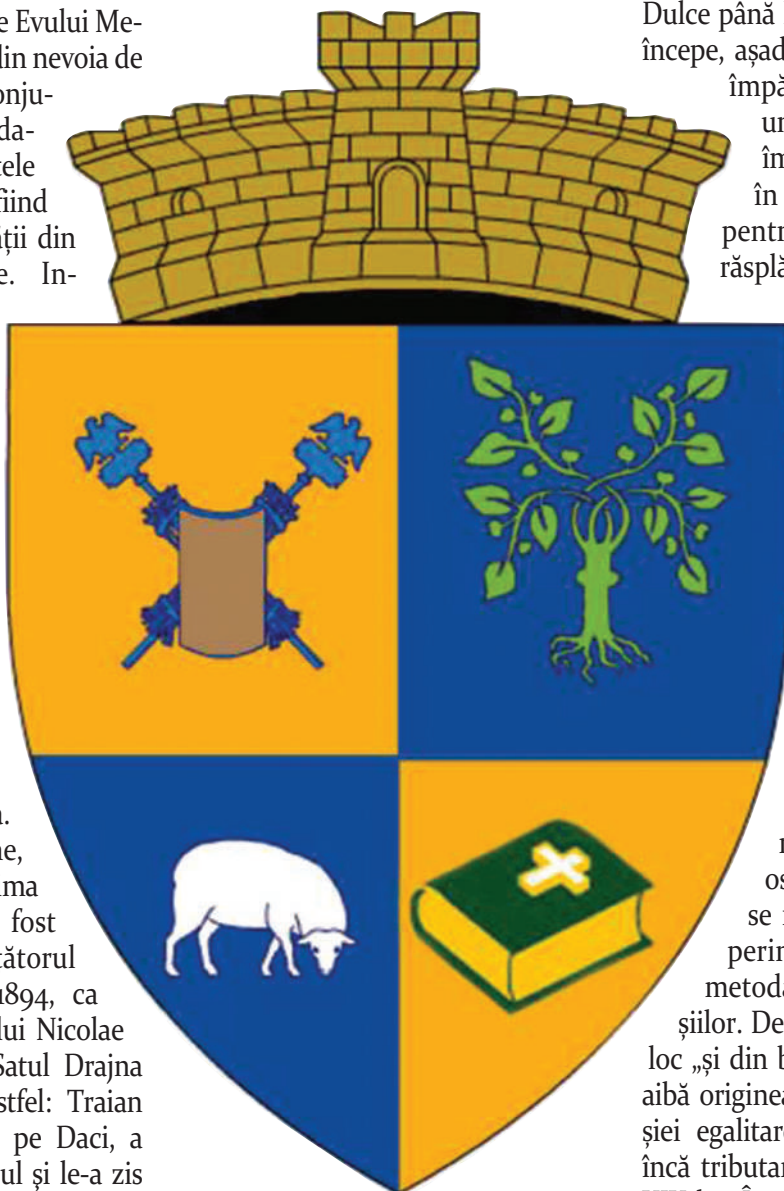
Legendele fondatoare ale satului Drajna de Sus

Alexandru-Ionuț Cruțeru

Fiecare sat românesc cu oarecare vechime și-a avut propria legendă fondatoare, legendă care, în cele mai fericite cazuri, a fost notată în scris și a ajuns până la noi. De la această regulă nu fac excepție nici satele prahovene, a căror existență coboară de multe ori până în negurile Evului Mediu. Plăsmuite de popor din nevoia de a-și explica lumea înconjurătoare, legendele fondatoare împletesc elementele fantastice cu realitatea, fiind transmise pe firul oralității din generație în generație. Interesant este că o așezare rurală poate avea și două legende fondatoare, sau cel puțin, așa stau lucrurile în cazul satului Drajna de Sus, asupra căruia vom zăbovi în rândurile următoare. Întocmai ca Starchiojdul vecin, Drajna de Sus se numără printre cele mai vechi și importante așezări moșnenești din nordul județului Prahova. Dar să lăsăm, mai bine, legendele să grăiască. Prima dintre acestea a fost comunicată de învățătorul Dumitru Bazilescu în 1894, ca răspuns la chestionarul lui Nicolae Densușianu și spune: „Satul Drajna de Sus s-a întemeiat astfel: Traian după ce a bătut de tot pe Daci, a chemat pe ostași la dânsul și le-a zis „Pământ am luat, pământ vă dau; duceți-vă fiecare și vă alegeți în țara aceasta locul ce vă place, luând și din bun și din rău, atât cât va putea fiecare să ocolească într-o zi, al lui să

fie.” Atunci s-au pus hotarele satelor și de atunci este întemeiat și satul Drajna de sus. În fiecare sat s-a așezat câte o familie sau două, cari au locuit mai întâiu în colibe. Unul din ostașii lui Traian a dat naștere neamului Pântescilor și un altul a dat naștere neamului Bolânescilor din acest sat.

hotarul țerei Bârsei în Munții Carpați, cuprinzând și pustiitul sat „Stăneștii” care fusese întemeiat de Stan Sutașul, un om viteaz din neamul Pânteștilor – Unul din acest neam a vândut moșia la un strămoș al Marelui Vornic Nicolae Filipescu. Bolâneștii stăpâneau pământul dintre apa Drajna, apa Ogretinul, și de la Apa-Dulce până la Piatra lungă”. Legenda începe, așadar, cu evocarea biruinței împăratului Traian (numit uneori în folclor și Troian) împotriva dacilor. Acesta, în semn de mulțumire pentru reușita în război, îi răsplătește pe ostași cu pământ, luând fiecare „și din bun și din rău”, cât va putea să ocolească într-o zi. Desigur, cuvintele puse în seama lui Traian sunt izvorâte din imaginația bogată a poporului. Însă legenda se întemeiază pe ceva ce era cunoscut din moși strămoși, anume, că în vremurile din urmă, domnul țării avea obiceiul să hărăzească pământuri celor mai bravi ostași. Mai mult decât atât, se face trimitere la practica perimată a ocolniței, ca metodă de delimitare a moșiilor. De asemenea, ideea de a da loc „și din bun și din rău” pare să-și aibă originea în paradigma devălmășiei egalitare, căreia țărani îi erau încă tributari la sfârșitul secolului al XIX-lea. În continuare, legenda precizează că atunci, în vremea lui Traian, au fost puse hotarele satelor și tot de atunci datează și satul Drajna de Sus. Fiecare dintre cele două neamuri

– Pânteștii aveau în stăpânire partea de pământ cuprinsă între apa Teleajenului și apa Drajna de la Vălenii de Munte până în

dominante în peisajul social drăj-nean, al Pânteștilor și al Bolâneștilor, ar avea ca strămoș câte un ostaș din armata lui Traian. Din nou, ne aflăm în fața unei exagerări. Teoria eroului eponim fondator de sate a fost desmințită cu argument convingătoare de sociologul Henri Stahl încă de secolul trecut. Cert este faptul că Pânteștii și Bolâneștii au fost cele mai influente și bine reprezentate cete de moșneni din Drajna, cel puțin în secolele XVIII-XIX, dacă nu și mai de vreme. A doua legendă privitoare la fondarea satului Drajna de Sus a fost publicată în *Dicționarul Geografic al Județului Prahova* (1897) și sună în felul următor: „În vremea de demult, pe când nici nu erau Români p'aici,

atunci în această vale strâmtă, dar pusă bine, a fost un sat Dacic, mare și frumos. Când a venit Traian împăratul cu soldații săi și a bătut pe Daci până i-a stins, și le-a luat țara, atunci satul Dacilor din acest loc a atras mult băgarea de seamă a generalilor Împărătești, cari au găsit cu cale și au făcut în acest loc pe dealul „Grădiștea” un lagăr mare și statornic, cu cazarme și întărituri numai de zid de cărămidă. Împrejurul lagărului s'a format un orașel bogat. Aici – mai târziu – au venit limbi păgâne despre Soare-răsare și au dărâmat cetatea până în rasul pământului, iar lumea s'a pribegit de frica robiciunilor. După ostoirea vârtejului păgân s-au retras aici numai două din familiile

pribegite: Pântescii și Bolînescii [...]”. Iată, din nou, cum legenda plasează momentul întemeierii satului Drajna de Sus în timpurile cuceririi romane. De această dată, însă, se vede mult mai clar impactul pe care rămășițele castrului de pe dealul Grădiștea l-au avut asupra mentalului colectiv. Nu se poate spune sigur dacă aluzia la orașelul prosper este rodul imaginației sau se întemeiază pe descoperirile ocazionale ale localnicilor. În orice caz, lagărul sau castrul roman ar fi fost distrus până în temelie de migratori iar locuitorii ar fi luat calea pribegiei, după cum se obișnuia în vremuri de restriște. De această dată, familiile Pântescilor și Bolâneștilor sunt prezentate drept singurele întoarse la locurile strămoșești.

BIBLIOGRAFIE

*** Biblioteca Academiei Române, Ms. 4546 – Răspunsuri la Chestionarul lui N. Densușianu referitoare la tradițiunile istorice și antichitățile țărilor locuite de Români.

P. Brătescu, I. Moruzi, *Dicționarul Geografic al Județului Prahova*, Târgoviște, 1897.

Cea de-a XVII-a întâlnire a Cenaclului Literar „Atitudini”, 3 februarie 2024

Citatul lunii: „Poezia este căsătoria realității cu idealul, în sufletul poetului.” (Bogdan Petriceicu Hasdeu)

Universul atitudian și-a început întâlnirea făcând cunoștință cu operele a doi poeți născuți în această lună fermecată. Metamorfoza anotimpului rece i-a adus mai aproape de noi pe Marin Sorescu și Grigore Alexandrescu, prin A. N., care a citit din volumul *La liliaci* poezia *Necazul*, Daria continuând cu *Streășina de dor* ca, mai apoi, Laurențiu să citească fabula *Privighetoarea și măgarul* de Grigore Alexandrescu.

Ștafeta a fost preluată de „Rubrica specială”, unde am dezbătut *Istoria scrisului*, dar și a tipurilor de scris pe care le cunoaștem, pentru că pe 23 ianuarie am sărbătorit Ziua Internațională a Scrisului de Mână.

Ca o locomotivă de foc ne-am îndreptat spre rubrica „Cea mai recentă creație”, când au citit toți cei prezenți: Alexia, Daria, Laurențiu, Diana, Dan, Ariana, A.N., iar doamna Ramona Müller, invitatul special al întâlnirii, ne-a citit poezii din volumele *Atacă și fugi*, *Profa dintre pădăii și cactuși* și

Cealaltă ființă a mea.

Acceleratul timpului încetinit ne-a adus în gara unui joc propus de invita specială, pe parcursul căruia am realizat opt creații comune unice și ușor de prelucrat datorită formelor. Finalul întâlnirii a aparținut doamnei Ramona Müller, coordonatoarea Cenaclului „Ion Luca Caragiale” din Ploiești (de sub egida Asociației „24pharte”), care, cu al său stil aparte, ne-a injectat o do-

ză de curaj pentru lumea scriitoricească, plămădindu-ne aripi din moleculele noastre creative și oferindu-ne sfaturi atât din experiența de viață și de profesor, cât și din cea de scriitor.

Despărțindu-ne cu greu de întâlnirea feerică, noi, atitudiniștii, am primit în dar nu doar curaj, ci și câteva volume de poezie din partea invitatei noastre speciale, doamna Ramona Müller. (Ariana Monica Bădicioiu)

ISTORII DIN LUNGUL VEAC AL XIX-LEA

De ce vin bulgarii la Ploiești în ziua de 3 martie?

Dorin Stănescu

A devenit deja o tradiție ca în fiecare an, în ziua de 3 martie, la Monumentul Vânătorilor din Războiul de Independență să se desfășoare ceremonii la care participă obligatoriu, alături de oficialitățile locale care sunt gazde, reprezentanți ai ambasadei Republicii Bulgaria în țara noastră, iar acest fapt este legat de o istorie comună, care a făcut din Ploiești, în secolul al XIX-lea, un oraș cu o celebritate carea depășit granițele României.

Înainte de a vorbi despre semnificația zilei de 3 martie, considerăm că este necesar să facem câteva precizări pentru a răspunde cumva mirării, într-un registru caragialesc – ce căuta bulgarul la Ploiești? Prezența bulgarilor în Ploiești este atestată în special după anul 1800, când în diverse contexte istorice – războaie, epidemii, calamități naturale – unii dintre locuitorii spațiului bulgar vin aici și găsesc condiții prielnice pentru a-și duce traiul. Contează mult, în epocă, afinitatea religioasă ortodoxă, compatibilitatea mentalităților și, desigur, pricepera și hărnicia acestora în sectorul agriculturii și în cel al meșteșugurilor, într-un oraș în care economia era încă una de tip medieval, iar comerțul reprezenta singurasperanță a unui viitor mai bun și, totodată, motorul aceleiași economii.

Îi găsim astfel așezați pe bulgari, după cum ne spune Catagrafia ora-

șului Ploiești de la 1838, în cartierul Bereasca, dar și în orașul Ploieștiului, același document utilizând pentru desemnarea acestora denumirea, comună în epocă, de sârbi. Bulgarii veniți din zona Sliven s-au așezat inițial în actualul cartier Bereasca al Ploieștiului, iar beneficiul scutirii de impozite pe o perioadă de cinci ani le-a adus o oarecare prosperitate. Aceiași locuitori au dat numele așezării Slivina Nouă. Prosperitatea lor a atras și atenția hrăpărețului baron grec Hristodor Sachelarie care le-a impus în curând condiții fiscale neprietenoase, atribuindu-le regimul de clăcași. Rezultatul a fost acela că unii dintre bulgari au ales să plece spre alte localități din țară, iar alții s-au stabilit în orașul Ploiești după ce, în prealabil, au negociat cu magistratul orașului care le-a acordat acest drept. Cu toate acestea, Catagrafia de la 1838 consemna că în Bereasca rămăseseră 414 persoane de etnie bulgară care nu

au dorit să-și părăsească gospodăriile. Așezarea bulgarilor în Ploiești a avut alături de dinamica economică și demografică și un efect urbanistic – prin ridicarea de locuințe, ateliere meșteșugărești ori prăvălii și cârciumi în oraș a apărut un nou cartier – mahalaua sârbească, după cum a fost numit în epocă.

În revista condusă de D. Gusti, Sociologie Românească, an III, nr. 7-9, iulie-septembrie 1938, în cuprinsul primei recenzii asupra Monografiei Ploieștiului realizată de către Mihail Sevastos, este citată o opinie a lui Nicolae Iorga care consideră că de la acești bulgari, locuitorii Ploieștiului ar fi împrumutat nota aceasta de veșnic opozant, „iubirea pentru sgomot, îndărătnicia față de guvernele de orice culoare, oarecarebrutalitate în apucături, ar fi un aport bulgăresc”. Iată, așadar, o interesantă opinie, dar care trebuie privită cu rezerve. Sigur, melanjul acesta de populație specific Ploieștiului de veac al XIX-lea, a contribuit într-un oarecare mod la circulația unor idei noi, la conturarea aici a unui anume spirit de frondă, precum și coagularea unei puternice conștiințe civice a orașenilor. Însă aceste trăsături vin mai degrabă din determinismul geografic – specificitatea locului – Ploieștiul este un centru de tranzit comercial la intersecția unor drumuri, iar pe de altă parte trăsăturile acetsea sunt și rodul unui context economic care-i obligă pe cetățeni să reacționeze atunci când in-

teresele le sunt amenințate.

Am văzut împrejurările prin care în prima jumătate a secolului al XIX-lea au venit la Ploiești bulgarii. Însă evenimentele legate de ceremoniile, devenite tradiție, care au loc anual în orașul nostru la Monumentul Vânătorilor sunt legate de faptul că, atunci la 1877-1878, la Ploiești a fost stabilit cartierul general al voluntarilor bulgari din armata rusă și cumva aici au fost făcuți primii pași spre independența și eliberarea Bulgariei de sub dominația otomană. La 1877, între Rusia și Turcia a izbucnit un nou război, iar în urma acordului cu guvernul român, trupele ruse au început să tranziteze țara noastră cu destinația Bulgaria. Armatei țariste i s-au asociat și voluntarii grupați în legiunea bulgară formată încă din aprilie 1877 la Chișinău, pe atunci parte a Imperiului rus. Țarul atribuisese conducerea acestei forțe generalului rus Nikolai Stoletov, un experimentat comandant care luptase inclusiv în Războiul Crimeei. Odată formată această legiune bulgară s-a discutat asupra alegerii unui loc din România în care voluntarii săaibă o bază de instruire, un sediu al acesteilegiuni. Au fost propuse orașele Buzău, Craiova și Ploiești, însă alegerea s-a oprit asupra acestuia din urmă, tocmai datorită împrejurării că în Ploiești exista o simpatie pentru bulgari, dar și o comunitate puternică și dornică să colaboreze și să sprijine efortul de război. Guvernul român a agreat această propunere și a aprobat crearea unui comitet de binefacere care să sprijine corpul voluntarilor. Așa cum era normal, tabăra voluntarilor bulgari a fost stabilită în afara orașului, în zona cuprinsă între Bereasca și malul râului Teleajen. Curând aici au venit și tineri bulgari din Galați, Brăila, Buzău, care au început instruirea militară. Un corespondent al ziarului Timpul a venit aici și a scris următoarele rânduri despre ceea ce a văzut: „Am vizitat lângă Ploiești, pe lunca Teleajenului..., lagărul voluntarilor bulgari. Sunt aici

vreo 6.000, care se deprind, la mânuirea armelor, sub direcția instructorilor ruși. Au deja înfățișarea militară. În ochii lor citești setea de a trece mai curând prin botezul focului. Au conștiința că se luptă pentru o idee frumoasă și sfântă, libertatea patriei lor”.

Statul major al voluntarilor și locuința comandantului au fost stabilite într-o casă de pe strada Iașiului, de lângă biserica Sfânta Vineri. În paranteză fie spus, casa există și astăzi, iar de mai bine de 50 de ani în fața ei a fost amplasată o placă de marmură în care au fost scrise informații despre

Dunărea participând la bătăliile soldate cu înfrângerea categorică a Imperiului Otoman și plătind un greu tribut de sânge, întrucât 2/3 din voluntari au murit în luptă. La 3 martie 1878 se încheia Tratatul de la San Stefano care stipula printre prevederi și independența Bulgariei față de Imperiului Otoman. Însă așa cum știm, tratatul n-a fost recunoscut de marile puteri europene, iar independența Bulgariei a trebuit să mai aștepte până în 1908. Pentru poporul bulgar ziua de 3 martie simbolizează pe de o parte eroismul luptătorilor săi pentru in-

Clădirea în care a fost instalat statul major al voluntarilor bulgari în mai-iunie 1877. Fotografie din 2010 (după Marea Carte a Ploieștilui, vol. I, Editura Ploiești Mileniul III, p.352)

rolul istoric al clădirii. Astăzi placa a dispărut și nu știu dacă cineva a întrebabil care a fost motivul pentru care a dispărut și de ce instituțiile cu atribuții în domeniu nu iau măsuri pentru a marca acest loc al memoriei. Poate ne aude, totuși, cineva!

Voluntarii au fost bine primiți în Ploiești și, în cele câteva săptămâni ale staționării, au avut loc și o serie de ceremonii militare și defilări în fața liderilor politici și militari ai Imperiului rus.

În luna iunie 1877, legiunea bulgară a plecat din Ploiești și a trecut

dependență, dar și începutul procesului de recunoaștere a independenței.

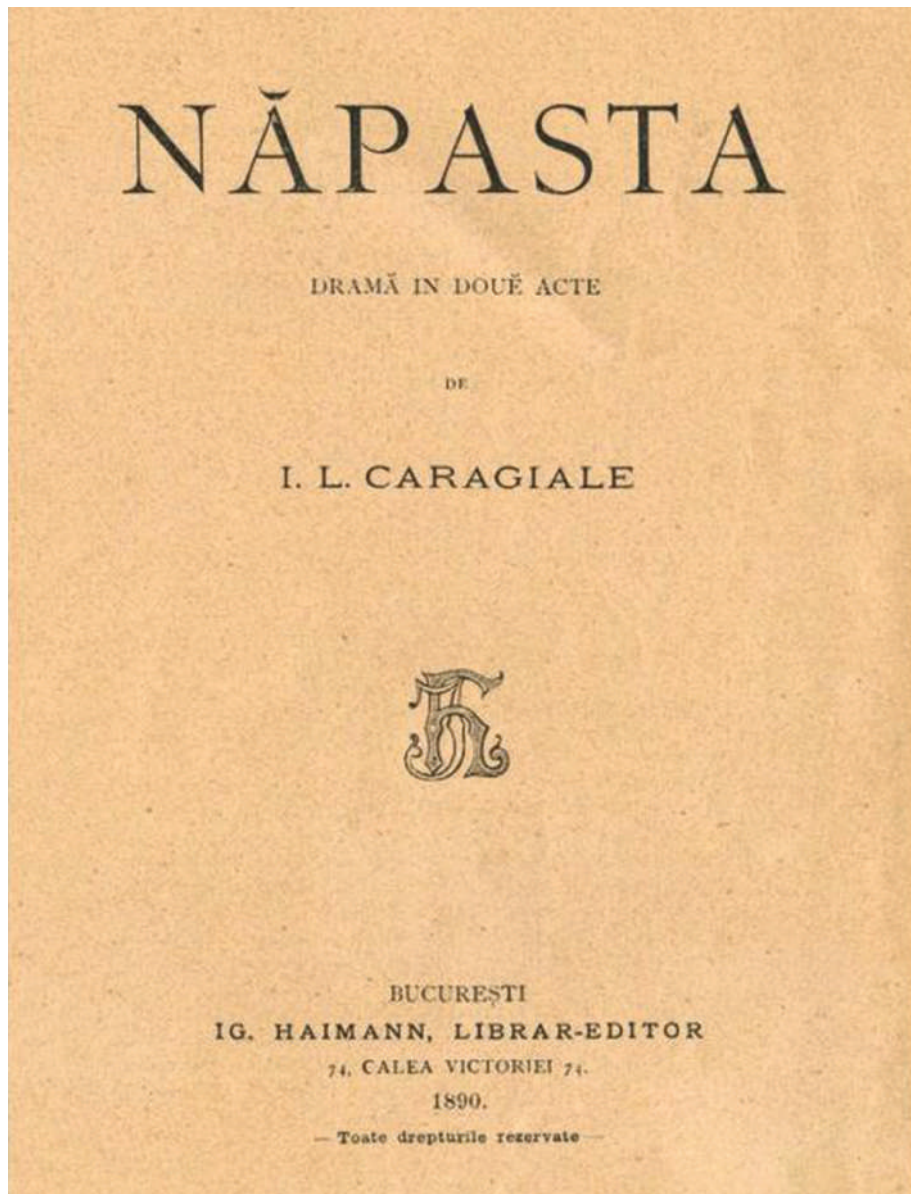
Dincolo de eroismul și sacrificiul voluntarilor bulgari, a contat în acest efort și sprijinul românilor și al locuitorilor orașului Ploiești pentru acest deziderat al independenței bulgare. Acest lucru contează și poporul vecin nu-l uită. Din aceste motive în fiecare an în ziua de 3 martie, pe Bulevardul Independenței la Monumentul Vânătorilor, au loc aceste ceremonii comune care marchează istoria noastră comună.

CARAGIALE ÎN MANUALELE ȘCOLARE (V). NĂPASTA

Dumitrița Stoica

Năpasta este publicată în revista *Convorbiri literare* în ianuarie 1890 și tipărită la puțin timp într-o broșură. Reprezentată la 3 februarie în același an pe scena Teatrului Național din București, este scoasă de pe afiș după patru spectacole, pentru că nu are succes la public. Drama în două acte nu corespunde orizontului de așteptare și nu se bucură de o primire entuziastă. Scriitorul ajunsese cunoscut prin comediile jucate înainte pe aceeași scenă, dar ceea ce explică numeroasele reacții negative este, mai degrabă, altceva. Nu exista un public pentru ceea ce anticii și clasicii secolului al XVII-lea numesc „genul serios”. De altfel, *Năpasta*, cum s-a remarcat mai târziu¹, este mai aproape de vechea tragedie decât de dramele moderne, printr-un imaginar organizat în întregime de o problemă morală. Personajul principal, construit unilateral, un defect în viziunea majorității comentatorilor din primul moment al receptării până azi, este o Erinie situată într-un cadru rural, surpriza cea mai mare a piesei într-o epocă în care ruralitatea este adesea decorativă. Căsătorită a doua oară, de nouă ani, cu Dragomir, despre care crede că l-a ucis pe Dumitru, primul soț, Anca așteaptă ca Hamlet o dovadă clară, pregătită să pedepsească cu o cruzime egală cu aceea a crimei comise. Este un personaj feminin sumbru de la un capăt la altul al piesei, greu de acceptat de un public care gustă mai mult melodramele și operele, dar și foarte greu de jucat într-un teatru românesc de câteva decenii.

Piesa s-a bucurat de o distribuție remarcabilă: Aristița Romanescu, Grigore Manolescu (Dragomir) și Constantin I. Nottara (Ion), ultimul dintre ei fiind și regizorul spectacolului. Tocmai de aceea nu e întâmpător faptul că rolul feminin a fost un eșec

pe care l-a recunoscut, de altfel, chiar Aristița Romanescu. De succes se bucură, în schimb, Ion Nebunul, victima acestei tragedii în finalul căreia nu moare decât el, după ce fusese condamnat la mulți ani de ocnă, fără să aibă vreo vină. Dincolo de textul lui Caragiale, care creează un personaj cu toate articulațiile la vedere, prin urmare relativ ușor de jucat, combinația de inocență și suferință a avut și va avea parte, cum e firesc, de simpatia publicului.

Totuși, o piesă de teatru, seamănă, mai mult decât alte texte literare, cu o

partitură muzicală, de aceea viziunea regizorală și jocul actorilor pot să scoată la iveală ceea ce un cititor obișnuit s-ar putea să nu observe. Cu atât mai mult în cazul protagonistei, a cărei violență se manifestă în absența unei istorii detaliate a traumei. E greu de crezut, însă, că la premiera *Năpastei*, lucrurile ar fi stat altfel, dacă scena ar fi propus prin interpreta rolului titular o imagine convingătoare a urii, o energie psihică devastatoare, pe care orice crimă o poate declanșa. Era mult prea devreme pentru așa ceva. După 2000 piesa lui Caragiale a cunoscut

câteva puneri în scenă, fiind ofertantă, cum era de așteptat, pentru regizorii care au gustul inovației și, de asemenea, al scenariilor tragice. Un spectacol neobișnuit ca acela al lui Radu Afrim, cu premiera în 2012 la TNB, este semnificativ pentru rolul esențial al regizorului în istoria unui text destinat scenei (într-un decor modern, cu Anca creatoare de modă, spectacolul actualizează cu mijloace moderne una dintre marile teme ale tragediei antice, acel „psyche” insondabil cu mijloacele rațiunii).

Multe dintre cronicile teatrale sau articolele despre piesă sau spectacol din epoca scriitorului se opresc, însă, la verosimilitatea personajelor și a situațiilor, discutate cu instrumente precare, de natură psihologică. Totuși această primă receptare rămâne interesantă, o dovadă, practic, pentru felul în care arta poate stârni demonii ideologiile dominante. Cele mai vehemente reproșuri amintesc de situațiile în care o operă sau alta este considerată un atentat la bunele moravuri. Într-un articol semnat cu un pseudonim se parodiază esența atacurilor care au vizat aspecte diverse, de la precaritatea psihologiilor, la construcția piesei și chiar la insinuări de furt literar, în special din zona literaturii ruse (înainte de scandalul Caion): „Bine! Nebunul e nebun; nu-i putem controla faptele, dar trebuie să mărturisim că greșeala capitală din *Năpasta* e femeia! De Anca, Anca o cheamă, de femeie, femeie e; dar nu-i româncă... sau dacă admitem că e româncă, unde o cheamă Anca, nu e femeie.”² Șochează până târziu femeia în stare să tortureze psihic un criminal și să-i manipuleze pe ceilalți ca să-și atingă scopul. Șochează, de asemenea, pe deapsa pusă la cale și înfăptuită cu sânge rece. În plus, piesa aduce cu sine o întrebare care va tulbura, în interbelic, și apele prozei moderniste: este aptă lumea rurală pentru complicațiile sufletești? Firește că este, țărani sunt tot oameni și nimic din ceea

ce este (adânc) omenesc nu le e străin.

În manualele școlare, *Năpasta* apare mai ales în perioada interbelică, fiind unul dintre textele importante la capitolul dedicat lui Caragiale, alături de „O scrisoare pierdută” și de proza comică, în special. Autorii preiau unele rezerve din receptarea inițială, fără să indice sursele, ca de obicei, dar susțin, totuși, valoarea operei în contextul evoluției teatrului de expresie tragică. De altfel, atenția care i se acordă se datorează, în primul rând, prestigiului pe care îl are genul serios atât la sfârșit de secol XIX, cât și în următoarea jumătate de secol până în anii '50. Dacă în cazul comediilor și-n general al operei comice, comentariile sunt tributare în majoritatea cazurilor teoriei maioresciene a formelor fără fond, în ceea ce privește *Năpasta* cea mai puternică influență o are analiza lui C. Dobrogeanu-Gherea pentru care Anca e un caracter antipatic și, prin urmare, un personaj nereușit (argument infirmat de o consistentă tradiție europeană și nu numai a personajelor antipatice din punct de vedere moral, dar strălucite din punct de vedere artistic). Într-un manual din 1929, autorii afirmă că „simpatizăm cu criminalul și ne simțim îndepărtați sufletește de această justițiară implacabilă”³, rezumând practic viziunea criticului menționat, pentru care simpatia cititorului se îndreaptă inevitabil spre Dragomir, criminalul torturat nu numai de Anca, ci și de propria conștiință. În subtextul receptării lui Gherea este evident modelul dostoievskian al păcatului și mântuirii prin suferință. Lipsește, însă, în piesa lui Caragiale, un ingredient esențial pentru o asemenea alăturare, dimensiunea creștină. Imaginarul *Năpastei* este mult mai aproape de oarba, sumbra fatalitate a teatrului antic.

Cea mai consistentă prezentare a piesei apare în manualul pentru clasa a VII-a (penultima clasă de liceu) al lui Gh. Nedioglu.⁴ Autorul apreciază acțiunea care decurge din caracterele și pasiunile personajelor, dar preia re-

zervele menționate, precizând că este vorba de receptarea critică a piesei: personajul feminin antipatic, finalul artificial – condamnarea lui Dragomir pentru o crimă pe care n-a comis-o – și construcția personajelor, „abstracțiuni”, în raport cu acelea din comedii, inspirate de lumea reală. Totuși, în secțiunea finală a capitolului, o prezentare sintetică a întregii opere caragialiene, același autor vorbește despre „adâncirea analizei psihologice.” Nu este, de altfel, singura contradicție, instrumentele unor asemenea comentarii de manual nu au fost niciodată prea riguroase, cu atât mai puțin în urmă cu aproape o sută de ani. În plus, impulsul de a afirma valoarea generează adesea o emfază care afectează și analiza propriu-zisă. Dacă în primă instanță, în succintul comentariu care însoțește textul, Anca este un personaj antipatic, finalmente capătă viață și, cum am mai spus, „adâncime”: „Anca ne apare ca o femeie cu o extraordinară putere de voință. Ea a făcut jertfa de a se mărita cu Dragomir și de vreme îndelungată îl pândește, studiindu-l de aproape. Fiecare cuvânt, fiecare gest al ei urmărește cu tenacitate descoperirea adevărului bănuț. E o încordare crescândă, care nu se sfârșește decât în clipa când, sigură de vinovăția lui Dragomir, îl pedepsește, aruncând asupra-i *năpasta* și dându-l pe mâna justiției.”⁵

Năpasta încearcă să umple un gol, acela al registrului dramatic, redus calitativ, singurele realizări notabile până atunci fiind câteva piese istorice, dar contextul nu-i e favorabil. Conștiința acestui gol există și în cazul altor contemporani, ca Macedonski, care și încearcă puterile în tragedia „Moartea lui Dante Alighieri”, un hibrid romantic-simbolist, chiar dacă intenția scriitorului era aceea cvasifantasmagorică de reînviere a marelui model antic. Abia peste câteva decenii, „Săptămâna luminată” de Mihail Săulescu va propune un imaginar țărănesc mai ușor de acceptat prin aura metafizică a cruzimii.

NOTE

1. V. Mîndra, *Istoria literaturii dramatice românești*, I, Editura Minerva, București, 1985.
2. Bran, „După *Năpasta*. Comedie logică și psihologică într-o singură scenă”, în I. L. Caragiale în conștiința contemporanilor săi, antologie îngrijită de Rodica Florea și Stancu Ilin, Editura Minerva, București, 1990.
3. Stella Burnea, Paul I. Papadopol, Ștefan Pop, *Carte de română (Istoria literaturii românești. II) pentru clasa a VII-a liceală*, Cultura Românească, București, 1929-1930, p. 269.
4. Gh. Nedioglu, *Istoria literaturii române pentru clasa VII a liceelor de băieți și fete*, Editura Cartea Românească, București, 1932.
5. *Ibid.*, pp. 263-264.

ROXELANA SAU DE CE SE SPUNE POVESTEA (I)

Magda Răduță

De la *Soarele în baltă sau Aventurile șahului* (1933), proza lui Sadoveanu începe să-și precizeze contururile „orientale”, pe care anul 1940 le va defini definitiv prin *Divanul persian*: aceasta e vremea repovestirilor cu tâlc ale unor legende persane ori otomane, rescrise atent pentru a pune în scenă perechi maestru-discipol și tipare de proză *coming of age*, în cadre fastuoase în care azi nu putem să nu vedem orientalizarea ostentativă. Eroii sunt, cel mai adesea, prinți moștenitori abia intrați în tinerețe, victime ale intrigilor de palat și care prind la minte cu ajutorul vreunui sfetnic, filozof ori sihastru, de la care află, cum îl învață Sindipa pe Ferid în *Divanul persian*, că „nici sabia, nici mărirea nu prețuiesc cât dreptatea”. Prinții orientali nu-s toți variante de Ispahan ale lui Ionuț Păr-Negru, cu sânge fierbinte și judecată pripită; au în plus față de flăcăul autohton încrederea într-o noimă superioară a lumii și ceva ce s-ar numi *humilitas*, o recunoaștere a propriei micimi în ordinea mare a lumii.

Una dintre ultimele proze „orientale” ale lui Sadoveanu este *Roxelana*, publicată în *Revista Fundațiilor Regale* în ianuarie 1946 și inclusă în volumul *Fantazii răsăritene*. Chiar dacă n-am ști deja că anul e tulbure și semnele vremii sunt amenințătoare, o privire asupra sumarului revistei (serie nouă, anul XIII, nr. 1 / ianuarie 1946) ar construi o imagine suficientă: un grupaj de scrisori ale lui N. Bălcescu, tablete de T. Arghezi, comentarii critice și „puncte de vedere” semnate, printre alții, de Pompiliu Constantinescu, Șerban Cioculescu și Pe-

tru Comarnescu, dar și un articol al Tamarei Motăleva, șefa catedrei de literatură universală de la Institutul Maxim Gorki din Moscova, despre „Influența lui Lew Tolstoi asupra literaturii contemporane” (sic) și un fragment din volumul *Curenți și tendințe în filosofia românească* de Lucrețiu Pătrășcanu, pe care redacția îl prezintă drept „în curs de tipărire” (va apărea, într-adevăr, în cursul aceluiași an, ba chiar va avea și o ediție a doua până la finalul lui 1946). În tot acest sumar compozit, povestirea (împărțită în zece secțiuni) *Roxelana* nu e însă numai o parte din puzzle-ul foarte pestriț al revistei. E, desigur, o bucată de proză „orientală” cum Sadoveanu mai publicase în *RFR*; primul număr al anului 1940 – an în care când apar la Editura Fundațiilor Regale cele două volume din seria de *Opere* – include un fragment din *Divanul persian*, „Când a fost judecată frumoasa Șatun” (anul VI, nr. 1 / ianuarie 1940, p. 3-10), iar primele povestiri din *Fantazii răsăritene* apar tot aici (an XII, nr. 1 / ianuarie 1945, p. 13-27).

Dar mai e această *Roxelana* și o povestire „în ramă”, după același tipar

pe care Sadoveanu îl folosea de la jumătatea anilor 1920: o narațiune care-și anunță dintru început natura ficțională, identificând detaliat vocea care spune povestea, fixându-i numele, vârsta și câteodată ocupația, precizând cum a ajuns să știe respectiva poveste și care e relația cu naratorul „principal”, aproape mereu ascuns sub masca unui *eu* ori *noi* niciodată prea lămurit. Așa se întâmplă de la *Hanu Ancuței* încoace: *Creanga de aur* își anunță foarte explicit convenția manuscrisului găsit (de un grup de studenți neidentificați altfel decât prin *noi*) printre hârtiile profesorului Stamatin, iar în *Istoriisirile de vânătoare* (1937) și *Poveștile de la Bradu Strâmb* (1941) povestea aparține mereu tovarășilor de pândă, de ospăț ori de cabană (câte un doctor, câte un arendaș vecin, câte un paznic bătrân...) care istorisesc fermecător, iar un *eu* martor înregistrează istorisirea. E un procedeu care garantează „onestitatea” verosimilului: nu adevărul întâmplărilor e miza povestirii, ci fericirea spunerii lor și grija la efectul acestei spunerii.

În *Roxelana*, nu doar vocea care spune povestea este clar identificată, ci și, caz rarissim, acel *eu* martor. Într-o joacă autoficțională care plasează povestirea la granița dintre memorial de călătorie și proză istorică, Sadoveanu se așază pe sine într-un cronotop foarte exact: „În primăvara anului 1930, pe o vreme prielnică, am văzut Constantinopolul, având buni tovarăși pe Ștefana Velisar și Ionel Teodoreanu. Dormeam în Pera, la un hotel apusean, dar zilele mi le petreceam mai mult în Istanbul”. Sejurul în fosta capitală bizantină e real, certificat prin mici amintiri de călătorie

și de către tovarășii de călătorie: în *Masa umbrelor* de I. Teodoreanu și în mai multe fragmente memorialistice ale Ștefanei Velisar (inclusiv în ultima sa intervenție radiofonică, așa cum își amintește Cornelia Pillat în *Eterna reîntoarcere*). La fel de reală istoriceș-

seriale contemporane de televiziune. În proza lui Sadoveanu, însă, povestea plină de uneltiri și sânge a ambițioasei venețience nu are altă funcționalitate decât aceea de culoare locală: e o variantă orientalizantă, pentru uzul turistului occidental gră-

perdeaua ușii preocupările lui politice. Oricât l-a împuns cu cornițele ei sultana-doamnă Roxelana, Măria Sa stăpânul a păstrat ca pe o lege hotărârea sa cea dintâi. Atuncea doamna Roxelana a cerut mijloace de izbândă de la umbrele strămoșilor săi din cetatea Adriaticei, adăogind în același timp practicile prea obișnuite în Serai”.

Mai atent lucrată și mai semnificativă în întregul său ni se pare a fi cea a „povestașului” din text, armeanul Ghirgor Misir, negustor de antichități la Vlaherne. Mai întâi, pentru că semnalizează din start convenția – povestea e respusă, și încă din memorie, iar asta îi garantează accesul la ficțiunea deplină: „ascultă o ghicitoare pe care mi-a propus-o un uncheș al meu, când eram în vârstă de șaisprezece ani. Acuma am ani șaiszeci și o mai țin minte”. Apoi, pentru că liniile simplificate din povestea Roxelanei sunt anunțate printr-o altă figură a simplificării, încă și mai elementară: ca să-i testeze atenția și gustul, negustorul armean îi propune mai întâi un șirag de „rondele de fildeș. Diametrul lor nu era mai mare de zece centimetri. Erau subțiri; sunau discret. Un artist persan zugrăvise pe ele miniaturi, scene vioaie în colori stinse. Erau o capcană pentru un mușteriu cărunț. Le-am petrecut printre degete zâmbind; autorul lor ținuse să ilustreze anume povești din *Halima*, pe care cititorii europeni nu le găsesc în edițiile traducerilor curente. Pozițiile și pozele cele mai licențioase cu puțință erau alese ca să amuze sau barbari tineri, sau civilizați obosiți”. Cum potențialul client trece testul („Eram barbar, fără să fiu tânăr. Eram european, fără să fiu obosit”) și ignoră varianta simplificată, negustorul e convins că e gata pentru celălalt fel de marfă: „am trecut dincolo de anecdota dumneavoastră”. Iar clientului nu-i trebuie prea mult ca să-și dea seama cu cine are de-a face: „Ești poet, am murmurat eu cu o strângere de inimă”.

te e și eroina poveștii, sultana Roxelana-Rossa-Hürrem (1504-1558), aceea pentru al cărei destin ar fi trebuit să se inventeze mult mai devreme categoria de „senzațional” și care rămâne în istoria culturală în forme artistice memorabil de diverse, de la partea a doua a simfoniei nr. 63 în Do Major de J. Haydn, care-i poartă numele, și *Roxelana și Soliman*, volumul scris în 1988, în franceză, de autorii de best-selleruri Vintilă Corbul și Eugen Burada, până la redescoperirile din

bit, a unei legende locale, variantă „sadovenizată” prin stil și cadență a frazelor. Șirul de fapte se poate petrece oriunde, de la Bizanțul lui Constantin Împărat până la haremul lui Soliman și târgul Ieșilor, pentru că planul malefic al femeii „sună” la fel: „Fiul georgiencei trebuia înlăturat; în locul lui trebuia așezat Mehmet. Atacul s-a produs întâi cu blândeță, apoi cu oarecare vioiciune, între plăcerile așternutului. Dar Soliman obișnuia să lase lângă papucii de după

Lucette Desvignes, o Doamnă a literaturii din Franța

Diana Rînciog

În numărul din februarie al revistei *Atitudini* făceam o semnalare a scriitorului atipic Antoine Volodine, numele acesta fiind cel mai cunoscut dintre cele câteva pseudonime sub care semnează Jean Desvignes, fiul unei scriitoare prolifică, fosta profesoară universitară Lucette Desvignes. La ora la care încheiem prezentul articol, Doamna Desvignes nu mai este printre noi... a părăsit această lume pe data de 14 februarie 2024, la vârsta de 97 de ani, iar acest un omagiu, din păcate, devine unul postmortem.

De-a lungul timpului, am scris despre universul complex al operei Doamnei Desvignes în paginile revistei prahovene *Axioma*, am participat la colocvii cu teme legate de nuvelele acestei autoare, am redactat articole pentru volume de studii din străinătate, i-am consacrat un capitol într-o carte dedicată literaturii contemporane.

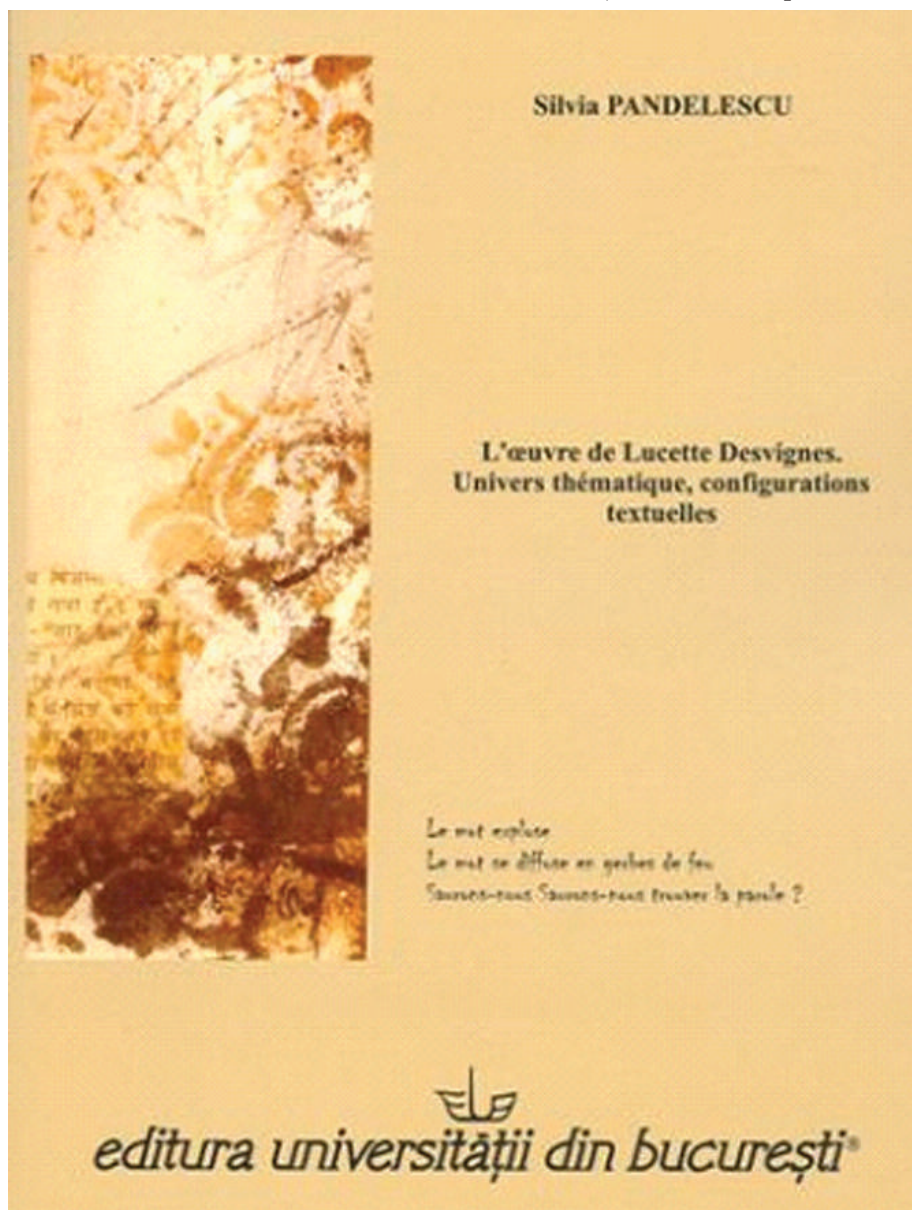
Născută la 1 mai 1926 la Mercurey (Saône-et-Loire), Lucette Desvignes a făcut studii de drept și de filologie, specializându-se în literatură comparată și istoria teatrului pe care le-a predat vreme de 25 de ani la universitățile din Lyon și Saint-Étienne. În 1970 a susținut o teză impresionantă de 539 de pagini, intitulată *Marivaux et l'Angleterre. Essai sur une création dramatique originale* și publicată la editura pariziană în același an. Ca profesor universitar, a avut misiuni fructuoase în străinătate, inclusiv în România (în anul 1975 a susținut conferințe la Iași, Cluj, București), în Canada, în Egipt, în Statele Unite ale Americii. Din experiența vizitei la București s-a născut o minunată prietenie, cea dintre doamna profesoară Silvia Pandelescu și Doamna Lucette Desvignes, «Doamna literelor franceze», cum binemeritat o numește un colaborator al dânsi, Yannick Pierre Petit. De altfel, sub îngrijirea doamnei profesoare Lidia Cotea, apare consis-

tentul (și probabil unicul volum exegetic din România), semnat de către Silvia Pandelescu, *L'œuvre de Lucette Desvignes. Univers thématique, configurations textuelles*, Editura Universității din București, 2007.

În ceea ce mă privește, am avut marele privilegiu să o cunosc în casa dânsi din Dijon, laboratorul de creație și adăpostul mai multor pisici, pentru că, trebuie să spunem, Lucette Desvignes a fost toată viața o mare

traduce o carte a dânsi cuprinzând texte dedicate animalelor, bunătății și solidarității «celor care nu cuvântă, dar și magiei sărbătorilor trăite în familie».

Lucette Desvignes îmi rămâne în memorie ca un om cald, jovial, delicat, ospitalier, surâzător, prietenos, un profesor și un scriitor mereu dornic de compania tinerilor, care găseau astfel în persoana sa un ghid cu generozitate și deschidere spre lumea

iubitoare a felinei, care au înconjurat-o, vegheat-o și inspirat-o deopotrivă. De altfel, am avut și ocazia de a

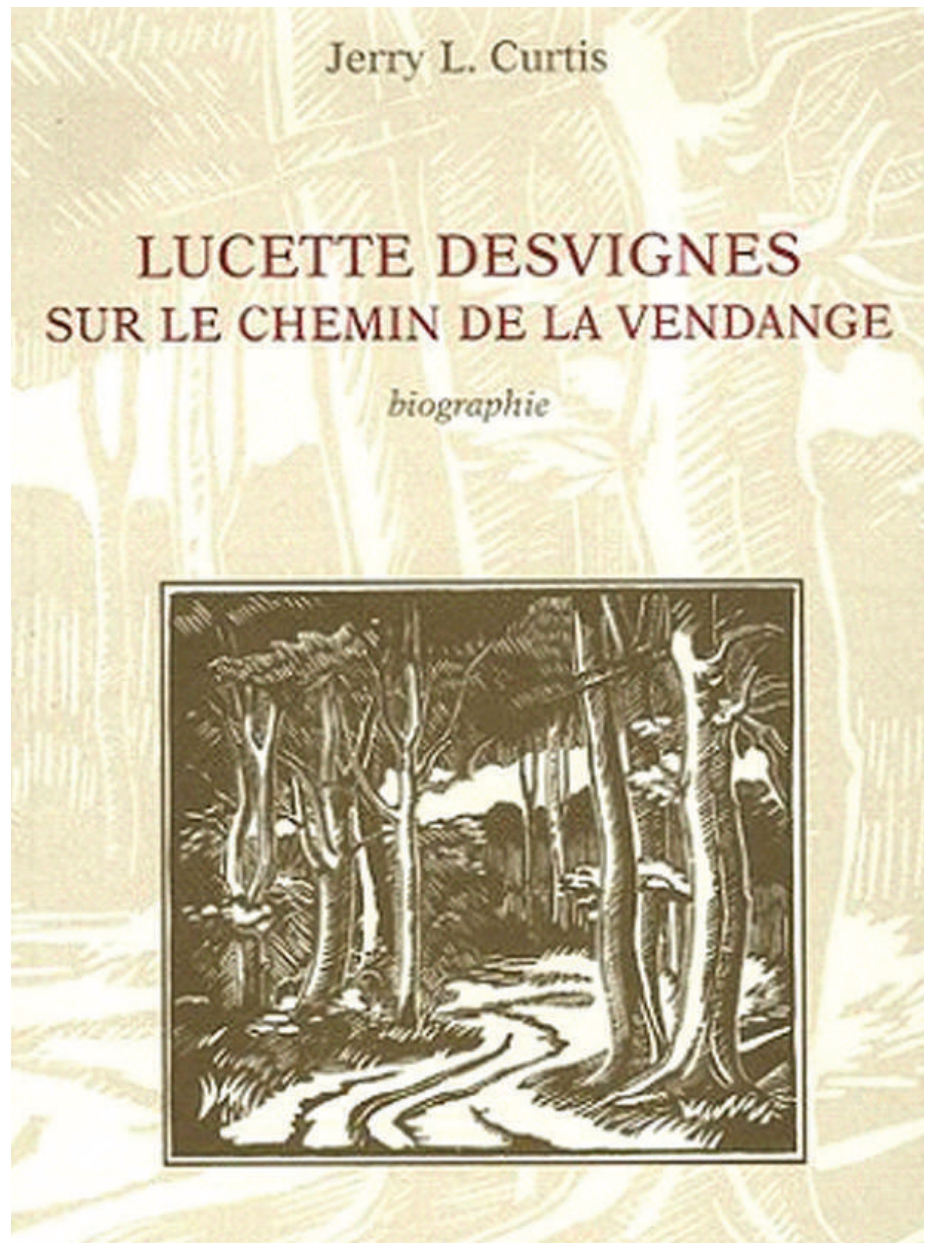
modernă. Spirit liber, Lucette Desvignes avea chiar și un blog, unde se pot observa pasiunea și dorința de a fi la

curent cu evenimentele actuale, având opinii pertinente, fin nuanțate și argumentate.

Din bogata sa creație literară menționăm volumele: *Clair de nuit*, *Les Mains nues*, Premiul Bourgogne 1986, *Les Noeuds d'argile*, Premiul Roland Dorgelès 1982, *Le Grain du chanvre*, *Le livre de Juste*, *Famille, familles*, *Maison sans volets*, *Les Mains libres* (*Vent debout*, *La Brise en poupe*), *Miel de l'aube*, autobiografie a primilor săi 18 ani de viață. A mai scris, de asemenea, *Affaires de Familles* (culegere de 10 nuvele), 2001, *Contes du vignoble*, nuvele, 2003, *Le Journal indien*, 106 haïkai pentru a însoți 106 guașe ale pictorului Michel Dufour, 2005, *7 pas de deux* (*Arabesques du matin*) nuvele, 2007, *7 pas de deux* (*Arabesques du soir*), nuvele, 2007, *Voyage en Botulie*, 2008, *L'Histoire de Colombe*, roman, 2010.

Trebuie neapărat să menționăm fenomenul afirmării operei desvigniene pe tărâm american, mai precis la Universitatea din Ohio, grație eforturilor excepționale ale profesorului Jerry L. Curtis, cel ce a semnat și un valoros volum biografic dedicat scriitoarei franceze. Într-adevăr, *Centrul de cercetări Lucette Desvignes* condus de Curtis realiza anual un volum substanțial, pe o temă anunțată în prealabil. De precizat că în comitetul de redacție se afla și profesoara de la universitatea bucureșteană, Silvia Pandelescu, datorită căreia au avut contribuții în aceste volume și autori români (am avut și eu șansa de a mă număra printre ei, alături de Lidia Cotea, Diana Presadă sau Alexandra Vrânceanu). Iată câteva teme din cele abordate de-a lungul timpului de acest prestigios centru de cercetare: «Le travail de la mémoire» (vol. 15-2005), «Discours et Dialogue» (vol. 16-2006), «Le Voyage» (vol. 17-2007), «L'Histoire et le Roman» (vol. 18-2008), «Femmes et Féminismes» (vol. 19-2009), «Un Style, des Styles» (vol. 20-2010).

Cei ce au aprofundat opera Doamnei Lucette Desvignes au observat complexitatea ei frapantă: romane de ample dimensiuni, nuvele, grupate în mai multe culegeri tematice (mărturisesc că acestea reprezintă lectura

mea favorită), dar și poezii (în revista *Axioma* am avut prilejul de a oferi cititorilor traduceri din acele *poèmes de l'errance*, poeme ale peregrinării). Cât despre temele prezente în proza scurtă a autoarei, amintim o preferință pentru aceea a familiei, convingerea că omul modern pierde adesea conexiunea cu mediul din care provine; de altfel, alienarea individului în epoca noastră fusese anunțată, de exemplu, de o faimoasă frază a lui André Gide: «Familles, je vous hais!» / Familii, vă urăsc! - *Les Nourritures terrestres / Fructele pământului* (1897). Textul *Cendres / Cenușă* este reprezentativ în acest sens, el face parte din volumul *Affaires de familles* și povestește tulburător felul cum o femeie, cândva agasată de ritualurile cotidiene ale soțului său, se raportează la

acestea după moartea bărbatului (un fragment tradus din nuvelă a constituit subiectul unui articol mai vechi din revista *Axioma*).

Și tema călătoriei este tratată cu mult farmec, ca în textul *La Chienne de Pompei*, din volumul de nuvele *Affaires de familles*, scriitoarea punctând tendința turistului din zilele noastre de a bifa obiectivele turistice, fără să dea atenție detaliilor, ci mulțumindu-se cu aceste stereotipii, așa cum mâncarea fast-food e preferată celei gătite cu grijă, tradițional. Fără îndoială, Lucette Desvignes merită pe deplin (re)descoperită, scriitura sa fiind seducătoare, provocatoare prin oralitate, poezie, tehnică a dialogului. O autoare pe care chiar conaștrii săi ar trebui să o pună mai mult în valoare, pentru generațiile care vor veni...

„BABILONIA” MEDIATICĂ

Ion Bogdan Lefter

Revin la subiectul pieței noastre mediatice, despre care a mai fost vorba într-unul dintre episoadele mele de „împunsături” cu „ăcele” rațiunii și-ale bunului-simț. Zonă de mare aglomerație, stimulative de concurență acerbă. Goana după audiență, după „rating”, ca și evoluțiile tehnologice galopante fac să apar mereu noutăți în materie, dinamica presei și a comunicării în spațiul public contemporan fiind excepțională. Asistăm la schimbări de la o zi la alta sau între anotimpuri, de fapt de la un „sezon” la următorul (în sensul de „stagiune”, omologă celei teatrale, sau în cel de interval între vacanțe, distincte de „saison”-ul francezesc inițial sau de „season”-ul englezesc, care însemnau chiar „anotimp”, accepțiile celelalte constituind în limbile respective modulații semantice ale aceleiași vocabule; noi, românii, mai cu moț, folosim două: și anotimp, și „sezon” ...).

Am în vedere în principal piața „de actualitate”, a informațiilor curente. Despre alte zone, mai specializate – cu alte ocazii. Acum – o schiță de câmp „în mișcare”. Data viitoare – despre precaritățile și malversațiunile mediatice ale perioadei.

Pe categorii

Tirajele ziarelor și revistelor au tot scăzut, până au ajuns să se smochinească rău. Unele gazete și-au oprit și la noi edițiile tipărite, rămânând „publicații on-line”, adică fluxuri de știri și comentarii pe „pagini” de Internet.

Publicul radiourilor și televiziunilor rămâne mai numeros, însă e oricum restrâns prin raportare la totalul populației dintr-o țară mărișoară, chiar dacă temporar părăsită de milioane bune de cetățeni. Nici un canal nu mai reușește să se impună ca reper autoritar și inflația ofertelor dispersează oricum consumatorii.

Se mențin agențiile de știri, în special Agerpres (instituția de profil a sta-

tului român, înființată de junimistul P.P. Carp în 1889, pe când era ministru de Externe, ca Agenție telegrafică a României, pe scurt „Agenția română”, suspendată în timpul Primului Război Mondial, apoi reluată ca Agenție telegrafică română „Orient-Radio”, cu numele contras la un moment dat ca RADOR – Agenție de informații telegrafice, transformată în perioada comunistă în Agenția Română de Presă AGERPRES, rebotezată ROMPRES după căderea respectivului regim și revenită în 2008, din cine știe ce motiv, la genericul de dinainte). Mai tînără, dar deja cu o tradiție respectabilă – Mediafax (fondată în 1991 în cadrul Media Pro, ulterior inclusă în Mediafax Group). O „dizidentă” din 2016 a celei din urmă – News.ro. Sunt active și alte site-uri în Internet/ „platforme”/ „portaluri” care pun accent asupra analizelor și comentariilor: HotNews.ro, G4Media.ro, Spotmedia.ro etc.

O selecție „on-line” de știri și articole din alte publicații completate cu texte proprii e Ziare.com.

Au acum „pagini” de Internet toate ziarele și revistele, radiourile și televiziunile, echipele redacționale incluzând departamente speciale, niște – de fapt – mici agenții de știri și de comentarii preluate din gazetele și posturile titulare, dar și cu adaosuri „exclusiv on-line”. Tot acolo, pe site-urile de radiouri și televiziuni, pot fi urmărite și fluxurile audio sau video „live”.

Plus „babilonia” spațiului public „virtual”

În rest, generoasa „rețea globală” permite oricui, de oriunde, deci și românofonilor, să-și facă auzite mesajele în acest nou spațiu public „virtual”, practic ilimitat, generat de „servere” din țară și de pretutindeni: informații corecte și incorecte, reale ori false, opinii de toate categoriile, cu și fără argumente, rezonabile ori aiuristice, glume și bune, și nesărate, vulgare, obscene, invective și calomnii, înjurături și toate mizeriile imaginabile de către minți fie în pană de bun-simț, fie rătăcite de-a dreptul.

Această vesel-fioroasă „babilonie” a înconjurat și-a inundat câmpul mediativ așa-zicând clasic.

Presă de felul ei neserioasă, dubioasă, „de scandal”, „tabloidă” simte vântul favorabil în pînze și se dezlanțuie. După cum îi dictează „naturelul”!

Iar cea serioasă, câtă mai este, asurzită de vacarm și panicată de perspectiva falimentului, caută și ea soluții cât mai atractive, care să oprească dezertarea clienților către alternativele concurente. Drept care sunt tot mai cultivate pitorescul și mondenitățile, tușele îngroșate, stridentele, într-o alunecare cvasi-generală către „tabloidizare”. Scapă doar instituțiile media în care supraviețuiește conștiința profesională, cu condiția ca pe parcurs să nu fi sucombat financiar.

Și, pentru ca meniul să fie complet, ne-am trezit și cu asalturile mediatice orchestrate de statele totalitare care încearcă să șubrezească democrațiile prin știri false, prin manipulări, prin calomnii, prin campanii de influențare a opiniilor și a proceselor electorale. În vremuri care ne tot oferă crize peste crize...

Antidoturi: să fim bine informați și să gîndim limpede. Ceea ce presupune cunoașterea câmpului mediativ din care ne alegem știrile. Altul n-avem!

ÎN CĂUTAREA MEDALIILOR PIERDUTE

Mihai Ioachimescu

Poate în nicio disciplină sportivă, România nu a făcut istorie așa cum a făcut-o în gimnastică. Saga a început în 1976 la Jocurile Olimpice de la Montreal, atunci când Nadia Comăneci a ridicat gimnastica la rang de artă. Nadia a fost cea care a obținut primul 10, notă cu care a câștigat aurul, dar și inimile tuturor fetițelor din lumea întreagă. Stau mărturie miile de scrisori, care îi erau destinate, și pe care scria simplu, doar România.

Acum trăim din poveștile fabricii de medalii Bellu și Bitang, întrebându-ne „unde sunt zăpezile de altădată?” Lumea s-a transformat radical, iar gimnastica nu a fost ocolită, nici ea, de schimbări. După câteva ediții ale Jocurilor Olimpice la care echipa de gimnastică feminină nu s-a calificat, gimnastica românească pare că, în sfârșit, s-a restartat.

Discuția cu Corina Ungureanu, cea mai cunoscută gimnastă ploieșteană, a radiografiat exact starea și potențialul actual al acestei discipline.

Parfumul titlului mondial câștigat cu echipa, în China, la Tianjin, în 1999, nu s-a risipit încă. În glasul fostei gimnaste și actualei antrenore, la Clubul Sportiv Petrolul Ploiești, se simte un strop de tristețe atunci când vine vorba despre Jocurile Olimpice. „În 1996 am lipsit de la Atlanta pentru că eram prea tânără, iar la Sidney, în 2000, pentru că m-am accidentat”. Conlucrarea cu antrenorul Octavian Bellu (un alt ploieștean celebru) și cu Mariana Bitang a fost dublată, în anii în care a evoluat la lotul național, și de o legătură sufletească, pe care timpul nu a putut-o spulbera.

Corina Ungureanu a făcut parte dintr-o generație stelară, o generație din care făceau parte Andreea Răducan, Simona Amânar sau Maria Olaru. Tricolorele puseseră monopol pe medalii olimpice, iar deseori concursurile de anvergură păreau a fi o problemă națională. Acum, la 25 ani de cand Corina Ungureanu a fost campioană mondială tocmai în China (una dintre rivalele tradiționale ale României), au rămas doar amintirile

și câteva fotografii prăfuite. Dintre colegele de generație, gimnasta noastră a rămas prietenă cu fosta colegă de lot, Claudia Presăcan, cea care s-a stabilit la Londra. „Distanța nu este un impediment atunci când prietenia este adevărată”, ne spunea Corina.

Discuția despre medalii cucerite este seducătoare, dar ușor, ușor trebuie să ne îndreptăm către prezentul gimnasticii ploieștene și despre șansele lotului național calificat la Jocurile Olimpice 2024, de la Paris. În prezent Corina Ungureanu, secondată de Camelia Rădulescu, pregătește, la Ploiești, zece sportive valoroase cu vârsta între 9 și 13 ani: Alexandra Floreșteanu, Amira Sandu, Thea Olaru, Carla Frangulea, Evelina Lungu, Alexandra Ioniță, Bianca Bîrlă, Antonia Cismaru, Ema Iordache și Ariana Băicoianu.

Marele test al fetelor va fi Campionatul Național, din aprilie, de la Timișoara, atunci când se speră ca gimnastele noastre să intre între cele 24 de finaliste, bineînțeles, fiecare la categoria de vârstă respectivă. Trebuie menționat și faptul că Ariana Băicoianu face parte din lotul național de juniore, dar sportiva se antrenează la Ploiești.

Cum era si firesc, nu puteam să părăsesc sala de antrenament fără să o întreb pe fosta medaliată care sunt șansele României la Paris? „Valoarea actuală a echipei ne plasează între locurile 6 și 10, dar eu cred că putem să facem o figură frumoasă și să terminăm în Top 6”. Ca vârf al generației se anunță gimnasta Sabrina Voinea, cea care poate intra în medalii, la individual compus sau la concursurile pe aparate.

Și pentru că, la vară, vom fi oaspeții Franței, nu pot să nu citez vorbele profetice ale împăratului Napoleon, vorbe care surprinzător se potrivesc și vieții de sportiv: „Fiecare soldat are, în ranița sa, bastonul de mareșal”.

Pictor Constantin Goruneanu (1895-1981)

EXPOZIȚIE COMEMORATIVĂ

VERNISAJ:
02 martie 2024
ora 11:00

PERIOADĂ EXPUNERE:
02-17 martie
2024

Muzeul de Artă Ploiești

Adresă: Bulevardul Independenței nr. 1, Ploiești

Parteneri media:

Organizator: Societatea Culturală „ATOM” Ploiești

Actualitatea
actualitateaprahova.ro

Star
Județul

DADAN
ZIAR ONLINE

Stăruința

stăruința

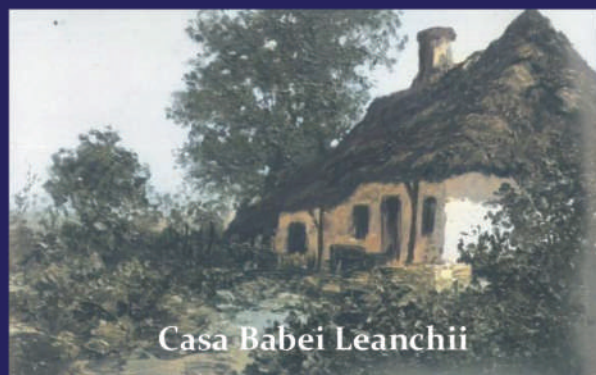
Amplasat

Casă veche românească cu cerdac

Primăvara - 1929

Casa Babei Leanchii

Ruinele bisericii Sf. Neculae
Vechiu „cu trei brazi”

stăruința
revistă de cultură

Portretul feminin, din anii 1940 până la începutul anilor 1980, la atelierul ploieștean Bel Ami, prin lentila lui Toma Rădoiaș

